

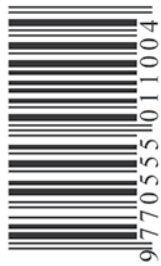
ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

pravoslavje.srb : www.pravoslavje.rs

Број 1150 Цена 90 динара 2,5 КМ 15. фебруар 2015. године Излази 1. и 15. у месецу

ISSN 0555-0114

На Светосавској академији

Светосавску академију у Народном позоришту организовало је Министарство просвете, науке и технолошког развоја, а присуствовао је и Његова Светост Патријарх српски Иринеј, као и министри Владе Србије, народни посланици, принц и принцеза Карађорђевић, представници традиционалних Цркава и верских заједница, дипломатског кора, Војске Србије.

Извор: *сш.срб*

У придворној капели

Патријарх српски Иринеј началствовао је 31. јануара 2015, на празник Св. Атанасија Великог, Светом Архијерејском Литургијом у придворној капели Светог Симеона Мироточивог у Патријаршији српској у Београду.

У току Свете Литургије, Патријарх Иринеј је рукоположио Радомира Маринковића у чин ђакона. Светој Литургији су присуствовали Митрополит црногорско-приморски Амфилохије и умировљени Епископ захумско-херцеговачки Ата-

насије, који су пре Евхаристијског сабрања, поводом имендана Владике Атанасија, преломили славски колач. Уследило је сабрање вероучитеља Архијерејске епископије београдско-карловачке.

На сабору вероучитеља АЕМ

У Патријаршији српској у Београду, после Св. Арх. Литургије у придворној капели, 31. јануара је одржан сабор катихета Архијерејске епископије београдско-карловачке. Сабрањем, на којем су изнесене потешкоће и похвале у раду катихета и разматран положај верске наставе у београдским школама, председавао Патријарх Иринеј. Протојереј-ставрофор проф. др Драгомир Сандо, председник Одбора за верску наставу, упознао је Његову Светост са активностима вероучитеља у претходном периоду. Ђакон Радомир Маринковић, наставни саветник Одбора за верску наставу, упознао је вероучитеље са активностима Тима за израду новог наставног плана и програма при Комисији за унапређење црквене просвете Светог Архијерејског Сабора. Његова Светост је показао разумевање за све проблеме верске наставе и истакао да ће лично подржати све добре напоре за унапређење веронауке и мисије Цркве.

ПРАВОСЛАВЉЕ 1150

2	Активности Патријарха
4	Ослобођен из затвора Архиеп. охридски Јован (Вранишковски)
4	Саопштење Митрополије црногорско-приморске за јавност
5	Велики богословски симпозион у Требињу
6	Прослава Светог Саве
8	Ми смо плод Савиних молитава!
12	Свети Сава – вековна инспирација Србима <i>о. Милун С. Костић</i>
14	Светосавска академија <i>Прошођакон Радојица Жајран</i>
16	Разговор са Јеленом Милошевић-Јовановић Урадила сам од срца шта сам могла <i>Разговарала Славица Лазих</i>

19	Економије живота, али и економије смрти <i>Данко Сирахинућ</i>
20	Египатски председник први пут у историји на божићној Литургији <i>др Александар Раковић</i>
22	„Право на еутанасију“ и морална одговорност <i>Патријарх московски и све Русије Г. Кирил</i>
26	Поделе у Коринту (1. Кор. 1, 10-17) – други део – <i>др Предраг Драгићиновић</i>
28	Христово Крштење <i>Бојан Бошковић</i>
30	Епископ жички Сава Дечанац о Шиптарима („Албанезима“) 1913. г. <i>Радован Пиљковић</i>
32	Како нас је видео А. Рајс (25) На руском фронту <i>Анђелије Ђурић</i>
34	Антропологија данас <i>Саша Велимир</i>

38	Наука, уметност, култура...
40	Кроз хришћански свет
42	Из живота Цркве

На насловној страни:
Празник Светог Атанасија Великог у придворној капели Св. Симеона Мироточивог
Фото: Ђакон Драган С. Танасијевић

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја. Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архиепископског Синода Српске Православне Цркве. Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ Митрополит црногорско-приморски др Амфилохије

Главни и одговорни уредник
Презвитер др Александар Ђаковац

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Круничковић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Лектор и коректор
Ђорђе Остојић

Чланови редакције
Презвитер др Оливер Суботић,
Сања Лубардић, Славица Лазих

Изази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар и август двојро. Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплате не слати поштанском упутницом!
Не слати девизне чекове!

Годишња претплата за иностранство:
Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35GBP; авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:
Текући рачун динарски број: 145-4721-71 Марфин банка Далматинска 22 Београд
Текући рачун левизни број: Intermediary Deutsche Bank GmbH, Frankfurt/M (BIC DEUTDE33)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS35145007080000135615
Informativno Izdavacka Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve, Kralja Petra 5, Beograd
Charges: For the account of ordering customer

Телефони:
Редакција: +381 11 30-25-116
Маркетинг: +381 11 30-25-113
Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113, 064 17-83-786
e-mail: pravoslavije@spc.rs – редакција
pretplata@spc.rs – претплата

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и прилози објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и представља повреду ауторског права и кривично дело.

Дизајн: Coba.rs
Графичка припрема: Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. Д.

Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.,
Ломина 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
тел/факс: 032/717-322, 011/2461-138

СРП – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)
ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама Владе Републике Србије

Ослобођен из затвора Архиепископ охридски Јован (Вранишковски)

Саопштење Службе за комуникацију
Одељења спољних црквених веза Мо-
сковске Патријаршије и Информативне
службе Српске Православне Цркве

Дана 2. фебруара 2015, на основу решења суда у граду Скопљу, из затвора Идризово ослобођен је јерарх Српске Православне Цркве, Архиепископ охридски Јован (Вранишковски).

Питање његовог положаја и здравственог стања разматрано је приликом братског сусрета Његове Светости Патријарха московског и све Русије Кирила и Његове Светости Патријарха српског Иринеја у Београду 15. новембра 2014. године.

Дана 20. децембра 2014, по благослову Његове Светости Патријарха московског и све Русије Кирила и Његове Светости Патријарха српског Иринеја, председник Одељења спољних црквених веза Московске Патријаршије Митрополит волоколамски Иларион посетио је Скопље и сусрео се с Архиепископом Јованом.

Истог дана у Скопљу је дошло до сусрета Митрополита волоколамског Илариона са државним руководством Републике Македоније, председником Ђорђем Ивановим и премијером Николом Грујевским. Митрополит Иларион се сусрео и с Архиепископом Стефаном, поглаваром Македонске Православне Цркве која се сада налази ван општења са светским православљем.

Дана 28. јануара 2015. Архиепископа Јована је у затвору Идризово, по благослову Предстојатеља Руске и Српске Цркве, такође посетио Епископ бачки Иринеј у пратњи Архимандрита Филипа (Васиљцева).

Очекује се да Архиепископ Јован наредних дана, у складу са достављеним му позивом Свјатјејшега Патријарха московског и све Русије Кирила, а са благословом Свјатјејшега Патријарха српског Иринеја, стигне у Русију на лечење.

У Руској и Српској Православној Цркви сви са благодарношћу Богу поздрављају ослобођење Архиепископа Јована.

Извор: *сџц.срб* / *www.poa-info.org*

Поводом депортације
свештеника Митрополије
црногорско-приморске,
пароха подгоричког
протојереја-ставрофора
др Велибора Џомића

Саопштење Митрополије црногорско-приморске за јавност

Правни савјет Митрополије црногорско-приморске анализирао је све аспекте незаконите депортације свештеника Митрополије црногорско-приморске, пароха подгоричког протојереја-ставрофора др Велибора Џомића, који је не само изазвао велику пажњу јавности него и огорчење међу свештенством, вјерницима и грађанима Црне Горе и шире.

Правни савјет је констатовао да одбијање да се изда дозвола за привремени боравак у Црној Гори свештенику Велибору Џомићу и незаконити поступци који су тим поводом вођени јасно указују да је ријеч о дискриминацији, а да је решење МУП-а идеолошки и политички мотивисано те да као такво нема упориште у понашању свештеника Џомића и правним прописима Црне Горе.

На овај закључак упућује чињеница да је МУП као формални основ да Џомићу одбије захтјев за боравак цијенио „мишљење АНБ“ које није овјерено, а потписано је од неовлашћеног лица. Јавност треба да зна да против свештеника Џомића у току његовог двадесетогодишњег боравака у Црној Гори никада није покренут ниједан судски поступак којим би се доказала било каква његова незаконита дјелатност против државе Црне Горе. Управни суд је до сада својим пресудама три пута укидао рјешења МУП-а као незаконита, због тога што је становиште Суда да акти АНБ морају бити образложени, тј. да у њима мора бити наведена конкретна радња или активност која би свештенику Џомићу или било којем грађанину била стављена на терет. Одбијање захтјева за привремени боравак и чињеница да је при истом чињеничном и правном основу дошло до поништаја коначних решења

другостепеног органа МУП-а указује да је једини закључак да МУП не поштује судске одлуке. Поступање МУП-а представља и директно кршење међународних конвенција, а посебно међународних одредаба о спајању породице и поштовању права дјете.

Пред Управним судом Црне Горе покренут је поступак издавања привремене мјере за одлагање извршења рјешења о одбијању захтјева за одобравање привременог боравка, до правоснажног окончања спора. Велибор Џомић је до сада више пута исказао поштовање према држави и њеним одлукама, чак и у случају извршења незаконитог рјешења којим му је наложено да хитно напусти Црну Гору. Посебно је недопустив медијски притисак који се од стране МУП-а ових дана врши у циљу оправдања доношења незаконитог рјешења.

Правни савјет указује да се у овом случају не ради само о прогону свештеника Велибора Џомића него и да се на исти начин поступа и према другим свештеницима и монасима Митрополије црногорско-приморске и других православних епархија у Црној Гори. Не треба губити из вида да се прогон православног свештенства спроводи у тренутку када се приступа припреми новог Закона о слободи вјероисповијести у Црној Гори. Циљ прогона се огледа и у недопустивом притиску на Митрополију црногорско-приморску која је темељ историјског, државног и свеукупног идентитета Црне Горе.

Правни савјет позива извршну власт да се прекине са незаконитом праксом прогона православних свештеника у Црној Гори и тиме заштити углед државе Црне Горе и елементарна људска права.

Извор: Митрополија
црногорско-приморска

Велики богословски симпозион у Требињу

У организацији Епархије захумско-херцеговачке и приморске, у оквиру обележавања Епархијских дана, у Требињу је 6. и 7. фебруара одржан Други годишњи симпозион „Теологија у јавној сфери“.

Ову веома посећену конференцију отворили су Његово Преосвештенство Владика захумско-херцеговачки и приморски Г. Григорије, дубровачки бискуп монсињор Мате Узинић и асистент на Православном богословском факултету у Београду г. Андреј Јефтић. Учесници симпозиона, који полако прераста у традиционални, били су еминентни теолози из региона, али и историчари, филозофи, теоретичари књижевности, економисти, предузетници, сликари, глумци и синеасти.

Током четири двосатне панел-дискусије они су разменили мишљења о украјинској кризи („Украјинска криза: вјера и политика“ – модератор ове дискусије је био др Богољуб Шијаковић), хришћанству и економској правди у савременом друштву („Хришћанство и економска правда у (нео)либералном капитализму“ – модератор дискусије био је др Растко Јовић), о односу хришћанства и књижевности („Вјера Књиге: хришћанство и књижевност“ – модератор је био др Олег Солдат), као и повезаности Литургије и филма („Од фрејма до иконе: литургија и филм“ – модератор је био режисер Емир Кустурица).

У оквиру скупа, у Музеју Херцеговине у Требињу 6. фебруара одржана је промоција зборника радова са првог симпозиона. Приређивач овог зборника је Андреј Јефтић. Говорећи о зборнику и циљу требињских научних сусрета о односу теологије и света, Епископ Григорије рекао је да је симпозион настао као одговор на свеопшту кризу која је захватила и теологију и све области јавне сфере, а која је у суштини „општа криза смисла“.

Завршетак прославе Епархијских дана 2015. обележен је Светом Архијерејском Литургијом у Саборном храму у Требињу, којом је начествовао Епископ ЗХП Г. Григорије, уз саслужење Епископа Атанасија и већег броја свештеника. Славље је настављено у Епархијском дому, где су домаћини приредили свечану трпезу.

Опширнији извештај са Другог богословског симпозиона у Требињу „Теологија у јавној сфери“ можете прочитати у наредном броју *Православља* – од 1. марта 2015. године.

Приредила М. П.
Извор: Епархија захумско-херцеговачка

На
Православном
богословском
факултету
Универзитета
у Београду

Прослава Светог Саве

Празничним бденијем које су служили бројни свештеници и ђакони, уз молитивно учешће угледних гостију, професора и студената, 26. јануара 2015. године, отпочело је празновање Светог Саве на Православном богословском факултету Универзитета у Београду.

27. јануара 2015. године, на сам дан празника, Светом Архијерејском Литургијом началствовао је Његово Преосвештенство Епископ топлички Господин Арсеније, викар Патријарха Српског, уз саслуживање високопречесног протојереја-ставрофора проф. др Предрага Пузовића, декана Православног богословског факултета Универзитета у Београду, протојереја-ставрофора проф. др Дарка Ђога, декана Православног богословског факултета у Фочи, као и великог броја свештеника и ђакона Православног богословског факултета, а молитивно су учествовали у богослужењу угледни гости, као и уважени професори и студенти.

Свечана Светосавска академија одржала се у амфитеатру Факултета. На самом почетку тропар Светом Сави је отпевао хор студената Православног богословског факултета Универзитета у Београ-

ду под руководством пречасног ђакона др Драгана Ашковића.

Водитељи свечане академије били су Бранко Веселиновић и Тамара Гајић.

Потом је проф. др Предраг Пузовић, декан Православног богословског факултета Универзитета у Београду, пожелео добродошлицу свим присутнима. Међу многобројним званицама, које су својим присуством увеличале радосни карактер саме академије, били су Његова Светост Патријарх српски Господин Иринеј, председник Републике Србије господин Томислав Николић, Његово Преосвештенство Епископ топлички Господин Арсеније, преузвишени господин монсињор Станислав Хочевар, надбискуп и митрополит београдски, проректор за финансије и организацију Универзитета у Београду проф. др Миодраг Поповић, проректорка за наставу Универзитета у Београду проф. др Нада Ковачевић, господин Милета Радојевић, директор Управе за сарадњу са Црквама и верским заједницама, продекан Католичког богословног факултета Свеучилишта у Загребу проф. др Славко Слишковић, са делегацијом, др Станко Герјољ, професор Теолошког факултета Уни-

верзитета у Љубљани, са делегацијом, декан Православног богословског факултета у Фочи проф. др Дарко Ђога, високопречесни протојереј-ставрофор др Саво Б. Јовић, секретар Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве, представници министарства просвете, науке и технолошког развоја Владе Републике, и други угледни гости, који су се захвалили на гостопримству и честитали празник.

Проф. др Предраг Пузовић представио је динамичан рад факултета у протеклој 2014. години. Редовно излазе часописи *Бојословље*, *Филоѿеос* и *Лојос*. Организован је међународни симпосион поводом стогодишњице Великог рата.

У наставку извештаја декан је нагласио да је у 2014. години чак седам доктораната одбранило докторску дисертацију и тако су стекли звање доктора богословских наука, један је кандидат магистрирао, а чак је 240 студената дипломирало на основним студијама у академској 2013/4. години.

Студент генерације је господин Владимир Стевановић (просечна оцена 9,32 – студирао четири године).

Похваљују се и дипломци са високим просеком оцена на Факултету у протеклој години:

– господин Марко Пајчин (просек 9,51 – студирао пет година),
 – господин Срђан Сефчик (просек 9,38 – студирао пет година),
 – господин Лука Симанић, мастер академске студије, (просек 10,00),

– господин Атанасиос Атанасиадис, мастер академске студије, (просек 10,00),

– господин Туфик Тајер, мастер академске студије, (просек 10,00),

– госпођица Марина Стојановић, мастер академске студије, (просек 10,00),

– господин Велибор Крагић, мастер академске студије, (просек 10,00),

– госпођица Весна Трзин, мастер академске студије, (просек 10,00),

– господин Милан Шишић, мастер академске студије, (просек 9,87).

Прва награда за Светосавски темат у протеклој години додељује се студенту Ненаду Зекавици, за рад под насловом: „Филон из Александрије и његово дело DE OPIFICIO MUNDI“.

Друга награда додељује се Будимиру Кокотовићу, за рад под насловом: „Култ Светог Саве у Карловачкој митрополији“.

Најбољи успех из предмета историја религије у протеклој години остварио је студент Марко Палежевић, а награду додељује породица блаженопочившег професора др Лазара Милина.

За изузетан допринос богослужењу награђују се:

– Саша Врачевић, појац,
 – Стефан Николић, црквењак,
 – Мирко Врањеш, канонарх,
 – Кристина Чупић, која се истиче ревношћу похађања богослужења.

Затим су подељене дипломе студентима који су ове године дипломирали.

Овом приликом проф. др Предраг Пузовић, декан Православног богословског факултета Универзитета у Београду, уручио је светосавске повеље угледној господи која помажу рад Факултета:

– начелнику управе за односе са јавношћу пуковнику Петру Бошковићу за уметнички ансамбл Министарства одбране „Станислав Бинички“, – господину Драгану Балтовском, – господину Драгутину Милошевићу.

Његова Светост Патријарх српски Господин Иринеј поздравио је све угледне госте и изразио радост што се Свети Сава поново прославља у свим образовним институцијама у Србији и тако се даје прави пример хришћанског живота.

Председник Републике Србије господин Томислав Николић, прочитавши одломак из беседе Светог Саве, нарочито је нагласио потребу да студенти Православног богословског факултета следе светли пример који нам је дао Свети Сава.

Затим су честитали празник и пожелели срећан рад Православном богословском факултету Универзитета у Београду и други угледни гости.

Светосавску беседу на тему „Светосавље и просвета“ произнео је високопречасни протојереј-ставрофор др Драгомир Сандо, продекан за науку на Православном богословском факултету Универзитета у Београду.

Потом је наступио културно-уметнички део програма.

Најпре је првакиња београдске опере Јадранка Јовановић отпевала „Романсу“, а затим и композицију „Што се боре мисли моје“ Корнелија Станковића, уз клавирску пратњу пијанисткиње Невене Живковић.

Потом је наш познати драмски уметник Тихомир Арсић говорио беседу Светог Владике Николаја изговорену у катедрали у Лондону, а затим и стихове „Солунци

говоре“ – поводом стогодишњице Великог рата.

На крају је наступило Певачко друштво „Станковић“ које пева при Цркви Ружици и капели Свете Петке под диригентским вођством маистра Небојше Цвијановића.

Композицију Александре Пахмутове на текст Николаја Добронравова „Как молоды мы были“ (Како смо били млади) отпевали су уз ансамбл „Таурунум“ који чине ученици гудачког одсека Музичке школе „Коста Манојловић“ из Земунa. Уметнички руководиоца је Санда Драмићанин, а клавирски сарадник је Бисерка Маровић.

Композицију је аранжирао Иван Плазачић.

Цео програм Светосавске академије био је у знаку јубилеја – 200 година од почетка Другог српског устанка и 100 година од страха Великог рата, те је у истом стилу била и последња композиција проф. Радомира Лалета Петровића „Песме старог ратника“ у извођењу Певачког друштва „Станковић“.

Академија се завршила појанем Светосавске химне.

Извор: <http://www.bfspc.bg.ac.rs>

Прослава Светог Саве у епархијама СПЦ

Ми смо плод Савиних молитава!

Загреб

Мурска Собота

У Митрополији
загребачко-љубљанској

У Загребу

Евхаристијским сабрањем у капели Светог Саве, у Српској православној општој гимназији „Кантакузина Катарина Бранковић“, којим је началствовао Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије, започела је овогодишња прослава Светог Саве у Загребу. Саслуживали су Архимандрит Данило, јеромонах Венијамин, јеромонах Никон, протојереј-ставрофор Слободан Лалић и ђакон Бранимир Локић. Током богослужења Митрополит је са ученицима и наставницима преломио славски колач. Прослава је на-

стављена у свечаној дворани пригодним светосавским програмом који су припремили ученици и наставници Гимназије. Након Митрополитовог поздрава добродошлице, прочитано је писмо председника Републике Хрватске Иве Јосиповића. У организацији СКД „Просвјета“, 31. јануара 2015, у свечаној сали Хрватског гласбеног завода у Загребу одржана је Светосавска академија коју је обиљежила десета додјела Просвјетине награде, наступ бањалучког хора „Јединство“ и светосавска бесједа коју је одржао Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије. „У зависности од тога како се ми поставимо према Светом Сави и ми добијамо или губимо историјски идентитет и историј-

ско трајање. Он треба да буде наш савремени оријентир, а то можемо увидети тек када се од Савине биографије окренемо његовој хагиографији. Светосавље изражава хришћанску природу душе и духа српског народа. Сусрет наше народне душе са Христом. Благодарјећи светосављу, православље је постало својина и одлика читавог нашег народа. Благодарјећи њему наш народ није само биолошка категорија, него народ који има потврђену своју историјску личност, национално одређење које је потврђено у наднационалној хришћанској култури“, закључио је Митрополит Порфирије.

Светосавској академији су присуствовали представници амбасада Србије, Русије, БиХ, посланици у Хрватском сабору, ранији Просвјетини лауреати, представници српских организација у Хрватској и други.

У Прекомурју

У недељу, 25. јануара 2015, у Мурској Соботи, градићу на крајњем североистоку Словеније, прослављен је дан Светог Саве. Био је то велики дан за тамошњу православну заједницу, која броји око две стотине душа, јер је то био први организовани скуп православног становништва у овом крају Словеније.

Свечаност је отпочела свечаним вечерњим богослужењем у собошкој катедрали Св. Николаја, које су служили Архимандрит Данило Љуботина, изасланик Митрополита Порфирија, о. Перан Бошковић, парох љубљански, о. Саво Косојевић, парох мариборски, и ђакон Угљеша Пилингер из Вараждина. Појао је отац Милан

За нас свештенике, монахе и верне живот Светога Саве био је и остао узвишени узор и углед како и ми треба да верујемо и поступамо. Најпре, то је његово прихватање двеју новозаветних заповести – о љубави према Богу и о љубави према ближњима. Затим, његово свесно одрицање од прелести (обмане) угађања телу и преваре богатства, и пролазне славе овога света, да би се тако сва снага употребила на достизање првенства и славе по Христу, која се стиче служењем ближњима. Ту је затим његово миротворство за добро свога и других народа, његов труд око уређења Српске самосталне Цркве и њеног божанског дејства на веру и духовност народа.

Папирјарх српски Павле

Јовановић, мариборски парох, са појцима из Марибора.

Свечаном богослужењу су присуствовали гђа Стана Кончаревић, конзул Републике Србије, собошки бискуп др Петер Штумпф, евангелистички пастор Леон Новак, катедрални жупник Горан Кухар, градоначелник М. Соботе Александер Јевшек, Никола Тодоровић, председник Савеза српских друштава у Словенији, представници српских друштава из Штајерске и Прекомурја, као и представници руског културног друштва из Чаковца. ТВ Словенија је снимала прилог о овом догађају.

У парохиском дому настављен је овај православни скуп, коме је поред званица присуствовало и стотињак верника. После ломљења колача приређен је краћи културни програм у извођењу СКУД „Видовдан“ из Љубљане, РКУД „Калинка“ из Чаковца, и Дуа Понше из Мурске Соботе.

јереј Милан Јовановић, Марибор

Извор: Миштрополија

зајребачко-љубљанска

У Епархији далматинској

У манастиру Крка

У храмовима широм Епархије далматинске служена је Литургија у част једног од највећих српских светитеља, првог српског Архиепископа, Светог Саве. Епископ далматински Фотије служио је, уз саслужење тамошњег свештеномонаштва, Св. Арх. Литургију у манастиру Крка.

Епископ Фотије је подсетио да се не сме заборавити да је Свети Сава, пре свега, био светогорски монах, човек племићког рода ко-

Манастир Крка

ји се одрекао власти и земаљског богатства да би пригласио духовно благо које је такође несебично делио, проповедајући у народу реч Господњу. „Осим што је био велики подвижник и исихаста био је и велики учитељ, јер је учио, и данас нас учи, врлинском животу, добротворству и несебичности. У чувеној беседи о православној вери Свети Сава је рекао да православни Срби немају куд да лутају, јер су позвани да чувају једину и спасоносну православну свету апостолску веру, а то је порука коју и ми данас треба да чујемо и да послушамо његове речи негујући нашу веру и традицију“, рекао је Епископ Фотије.

У Епархији славонској

У Славонској Пожеги

Празник Светог Саве молитвено је прослављен у храмовима Епархије славонске. Владика пакрачко-славонски Јован служио је Св. Арх. Литургију у Храму Св. великомученика Георгија у Сла-

вонској Пожеги. Његовом Преосвештенству саслуживали су јеромонах Панарет, сабрат манастира Острог, протонамесник Мирко Милисавић, архијерејски намесник градишки из Епархије бањалучке, протојереј-ставрофор Ратко Гатаревећ, парох у Славонском Броду, протојереј Александар Бјелић, парох пожешки, и ђакон Милан Томашевић.

Верном народу који се у великом броју окупио Владика се обратио поучном беседом на тему прочитаних одељака из Светог Писма, говорећи о свештенству, првосвештенству и Светом Сави који је својим животом и делом управо те јеванђелске речи о Добром Пастору испунио.

У току Литургије Преосвештени Владика је ђакон Огњена Тенџерића рукоположио у чин презвитера. По завршетку Литургије освештан је и пресечен славски колач, деци су подељени светосавски пакетићи, а за све присутне је уприличено послужење у дворишту храма.

У поподневним часовима Преосвештени Владика је са све-

Славонска Пожега

штенством и монаштвом присуствовао централној прослави Светог Саве у Слатини. Ова свечаност започета је вечерњим богослужењем у Храму Св. апостола Петра и Павла. Великом броју верних који су се сакупили из скоро свих крајева Епархије пакрачко-славонске, Владика Јован се обратио поздравном беседом на крају вечерње.

За све присутне је у дворишту храма уприличено послужење, а затим су сви са својим Епископом и свештеницима кренули до биоскопске сале где је приређена Светосавска академија.

У Епархији осјечкопољској и барањској

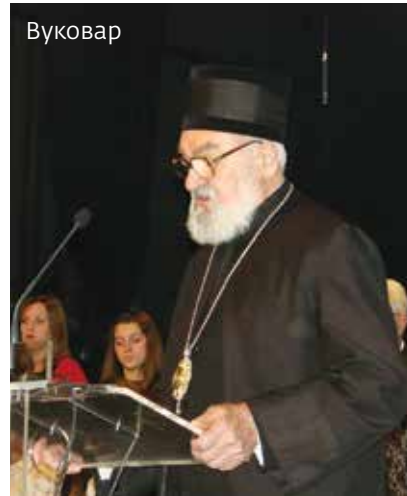
У Вуковару

Празник Светог Саве, првог српског Архиепископа, просветитеља, дипломате, учитеља и по много чему првог међу Србима, свечано је прослављен у Епархији осјечкопољској и барањској. У препуној сали зграде „Хрватског дома“ у Вуковару, 25. јануара је одржана централна Светосавска академија, Поред надлежног Епископа, Преосвећеног Лукијана, монаштва и свештенства, међу многобројним високим званицама из друштвеног и културног живота Срба са простора Епар-

хије осјечкопољске и барањске, академији је присуствовао и генерални конзул Републике Србије у Вуковару Живорад Симић. После Светосавске химне, програм је бираним архипастирским речима отворио Преосвећени Владика Лукијан.

Ђакон Вукашин Цветојевић, из Вуковара, је одржао надахнуту светосавску беседу у којој је између осталог рекао: „Данас је време умногоме другачије од времена у којем је живео Свети Сава. Међутим, Савина порука је Христова порука, која је свевремена и надвремена. Живот Светог Саве јесте православни пут светости, предавање себе Богу који је свет. Светост није ограничена ничим осим нашим одбијањем да будемо свети. Растко, да данас живи, опет би постао Свети Сава. На исти начин, а можда и другачије. Не мора и не треба свако од нас да имитира живот Светог Саве или било којег светитеља, да би достигао светост. Светост је понуђена свима нама. Оно што се тражи јесте, да као и Свети Сава, себе и свој живот у што већој мери испразнимо од самодовољности и самослављења. Да све што радимо, радимо с љубављу, часно и поштено у славу Божију. И коначно, да свему томе дамо печат у причешћу светошћу која нам се пружа на свакој Литургији, кроз сједињење са Господом у телу и крви Његовој. На тај начин прославићемо Бога у нашем телу и духу.“

Вуковар

Доњи Будачки

Потом је приређен богат културно-уметнички програм, у којем су учешћа узели свештенички хор Епархије осјечкопољске, вуковарско српско певачко друштво „Јавор“, етно група „Ђурђевак“ из Боботе и рецитатори вуковарске гимназије који наставу похађају на српском језику и ћириличном писму.

Целокупан програм академије одисао је истинским светосавским духом христољубља и човекољубља. У овим смутним временима и целокупној ситуацији у свету и окружењу, са овог места послата је порука љубави и мира за који се молимо на свакој Литургији.

Ђакон Вукашин Цветојевић

У Епархији горњокарловачкој

У Доњем Будачком

Евхаристијским сабрањем у манастиру Пресвете Богородице Тројеручице у Доњем Будачком, прослављена је успомена на Светог Саву, првог Архиепископа српског. Сабрањем је началствовао Епископ горњокарловачки Герасим уз саслужење синђела Наума.

У Пули

Послије 12 година у Истарском народном казалишту Градском казалишту Пула у организацији Вијећа српске националне мањине Истарске жупаније, са координацијом Срба у Истри, у петак увече одржана је Светосавска академија, која је окупила бројну публику, како из Пуле тако и из околних градова Истре.

Академију је отворио протојереј-ставрофор Горан Петковић пригодном бесједом, а у програму су учествовали хорови *Musica Viva* и *Quinta Divina* из Сомбора, КУД „Раванград“ из Сомбора, женска пјевачка група „Јенђе“ из Београда, пјесници Борислав Косановић, Давид Кеџман и Александра Радаковић уз режију и

сценарио Миодрага Јакшића. Професорица Сања Домазет је веома инспиративно говорила о животу и дјелу Светог Саве. У току програма подијељене су и Светосавске повеље оним најзаслужнијима како за подршку и организацију академије, тако и онима који су допринијели очувању српске културе и идентитета у Истри. На сам празник, служена је Св. Литургија у Пули а увече послје вечерњег богослужења у Цркви Св. Спиридона у Пероју, одржана је приредба, а најмлађима подијељени пакетићи које је парохија припремила као и сваке године.

Савиндан је литургијским заједништвом, академијама на којима су се нарочито истакли ђаци, полазници часова православне веронауке, и школским прославама свечано обележен и у српскоморавичкој парохији, у Костајници, у дворској парохији, на парохији петрињској, у Огулину.

Извор: Епархија горњокарловачка

У Епархији бихаћко-петровачкој

У Дрвару

Епископ бихаћко-петровачки Атанасије на празник Светог оца Саве, првог Архиепископа срп-

ског, 27. јануара 2015. служио је Св. Арх. Литургију у Храму Св. Саве у Дрвару. Саслуживали су Архимандрит Серафим (Кужић), настојатељ манастира Рмањ, протојереј Саша Црлић, парох прве парохије дрварске, Синиша Сердар, парох друге парохије дрварске, Здравко Богојевић, парох треће парохије петровачке, јереј Зоран Миловац, парох треће парохије дрварске, и протођакон Никола Перковић. За пјевницом је појала група „Српски појци“ који су за ову прилику дошли из Београда.

Владика Атанасије, у пратњи свештенослужитеља, је посјетио ОШ „Дрвар“ у Дрвару, гдје га је испред школе дочекала директорица гђа Јелка Данић. Одмах по пријему, у холу школе почела је Светосавска приредба, коју је поздравним говором отворио Епископ Атанасије.

У поподневним часовима у препуној сали Радничког дома у Дрвару почела је Светосавска академија, коју је својом бесједом отворио Преосвећени Владика, истакавши немјерљиви пастирски значај Светог Саве по српски род, чија је личност и дело идентитет српског бића.

Поред великог броја вјерника, Светосавској академији присуствовали су и министар рада, здравства и социјалне помоћи Владе Ливањског кантона Драгослав Топић, начелник општине ➔

Дрвара Стевица Лукач, начелник општине Источни Дрвар Драган Лукач, Славиша Михајловић, делегат у Дому народа Парламента БиХ, и познати лекар из Дрвара Симо Билбија.

У Епархији захумско-херцеговачкој

У Билећи

Прослава Светитеља Саве је и ове године прошла у достојанственом, православном духу и у богатом садржају посвећеном Светитељу Сави. Свечани пријем у саборишту ЦО и изложба икона и слика, пријем и ломљење славског колача у згради „Просвјете“, празнична вечерња служба, изложба слика у галерији у част Светог Саве, и свечана вечера и славски колач у Дому културе у организацији просвјет-

Билећа

Билећа

них радника Билеће су обиљежили 26. јануар 2015. године. Свету Литургију 27. јануара служио је Епископ Григорије уз саслужење више свештеника. У Литургији и свечаној литији улицама града учешћа је узео веома велики број грађана. Послије службе у саборишту ЦО је уприличено послужење а испред храма културно-умјетничка друштва су заједничком игром и пјесмом развеселили грађане Билеће. Свечани празнични ручак је уприличен у Дому културе.

Празновање је завршено увече свечаном академијом у част Светог Саве.

Извор: eparhija-zahumskohercegovačka.com

Приредила О. Стојановић

О прослави Светог Саве читајте и на странама 42–45.

Свети Сава је вековима био инспирација Србима, ме где живели или се налазили.

Свим Србима он је био путоказ кроз време и кроз све догађаје, па било да су догађаји добри и светли или лоши и мрачни. Светост његова и снага његовог просветитељства помагали су Србима да превазиђу све тешкоће на које су наилазили било у Србији или у туђини.

Најбољи доказ за то су и многобројни храмови посвећени првом српском просветитељу скоро на свим континентима.

Лондонски Храм Св. Саве у Великој Британији је доказ и потврда горе реченога.

У оквиру „српског месеца“ организовани су бројни програми да би се Срби показали у најбољем светлу својим домаћинима Британцима. Без личности Светог Саве све би изгледало тако слабо и сиромашно, а са њим све је лепо и богато. Тако цео један месец и више у Британији за Србе протиче у знаку Св. Саве.

Прославе црквене и школске славе у Лондону започеле су пред Св. Саву 24. и 25. јануара, најпре вечерњим бденијем, а после тога наступом фолклорних група „Растко“ у Дому Св. Владике Николаја, да би се сутрадан, 25. јануара, продужиле Св. Архијерејском Литургијом коју је служио надлежни Епископ Преосвећени Господин Доситеј уз саслужење лондонских свештеника проте Горана и проте Драгана и других свештеника из В. Британије.

У храму препуном верника после Св. Литургије освештен је и пререзан славски колач, који су припремили домаћини Драган и Далиборка Ждеро, са својом децом. После тога, у Дому Св. Владике Николаја ученици Црквене недељне школе извели су, заједно са својим учитељима, богат светосавски програм, а потом је црквена управа приредила ручак за свештенство и представнике других црквених општина, као и за све присутне парохијане. Тако се може рећи да је „све свето и честито било“.

На сам дан Св. Саве опет је црква била пуна верника.

Светосавска академија

У четвртак, 5. фебруара 2015, у Пољском центру у Лондону одржана је Светосав-

У Лондону

Свети Сава – вековна инспирација Србима

ска академија у којој су, под руководством Српске Православне Цркве и старешине проте Горана Спаића, узеле учешће све српске организације: Српски савет за В. Британију, Српско друштво, Сити клуб, Спортско друштво, Про-арт, новине „Бритић“, и Српска библиотека уз подршку Амбасаде Републике Србије у Великој Британији. Поред великог броја гостију, академији су присуствовали и Њ. К. височанство принцеза Катарина де Силва, у име краљевске породице Карађорђевић, као и амбасадор г. Огњен Прибићевић.

Академија је започела Химном Св. Сави, коју је певао црквени хор под руководством госпођице Зорке Максимовић.

После химне, прота Горан је пожеleo добродошлицу гостима и све поздравио, прво на српском а потом на енглеском језику.

Предавање о Св. Сави на тему „Историјски и културни значај Светога Саве“ одржао је професор Одељења за руске и словенске студије Универзитета у Нотингхему др Дејвид Норис (David Norris), нагласивши значај Св. Саве како у црквеном тако и у дипломатском погледу, цитирајући Доментијана, Црњанског, Владика Николаја и друге.

Академија је настављена рецитацијама и песмама, уз пратњу клавира и других инструмената.

Вера Миланковић, композитор и пијаниста, клавијски је пратила текстове „Св. Сава“, „Преображење“ и „Васкрсење“. Глумица Марија Павловић Олпорт рецитовала је „Растка“ на српском и „Тројеручицу“ Матије Бећковића на

енглеском. „Лирику Атоса“ Светислава Божића изводи на клавиру Маја Момчиловић Џордан, црквени хор пева „Хвалите имја Господње“ и „Споменик вечити“, „Игру“ Василија Мокрањца извео је Британац Џон Бејли (John Bailey) на клавиру, а Марина Петров „Две етиде“, од истог композитора, да би после њих двоје Марина и Џон у дуету на клавиру извели „Токату“ Зорана Христића.

Елегију „На ливади ситна киша“, „Чарна горо пуна ти си лада“, и „Удаћу се мајко“ оперски је отпевала сопран Силва Вучковић Маквин, уз клавијску пратњу Маје Момчиловић Џордан.

„Српску песму“ Јосифа Славенског свирали су на хармоникама Милош Миливојевић и Живорад Николић. Молитву Св. Владике Николаја „Благослови непријатеље моје Господе“ произнела је глумица Весна Станојевић, док је на великом платну изнад бине

молитва стајала исписана на енглеском језику.

Програм је завршен традиционалним песмама православног Балкана које су инструментално извели Британка Харијет Макензи (Harriet Mackenzie) на виолини и Милош Миливојевић и Живорад Николић на хармоникама.

Сви извођачи су после програма изашли на бину и били поздрављени бурним и дугим аплаузима, а нарочито Маја Момчиловић Џордан, која је највише труда уложила у успех академије.

Извођачи и сви присутни, радосни што је академија тако добро успела, прешли су у другу салу на послужење уз дуге разговоре и са жељом да се ова заједничка српска и светосавска традиција и убудуће настави. Организаторима и извођачима припадају све похвале.

о. Милун С. Косић

У Бањалуци

Светосавска академија

На дан Светог Саве у Саборном храму Христа Спаситеља у Бањалуци је Епископ бањалучки Јефрем, уз саслужење свештеника и ђакона, служио Св. Арх. Литургију, послје које је обављен обред освећења славског жита и колача, као и богат дечији светосавски рецитал.

Увече у 20 часова у Културном центру Бански двор у Бањалуци, одржана је Светосавска академија којој су присуствовали многобројни вјерници из Бањалукe и других мјеста, међу којима и високи гости из политичког и културног живота града Бањалукe и Републике Српске.

Епископ бањалучки Јефрем поздравио је присутне као и све вјернике Епархије бањалучке упутивши им кратку ријеч поуке.

Светосавску бесједу је одржао протојереј проф. др Љубивоје Стојановић, на тему „Принц Растко, монах Сава, Свети Сава“ у којој је, поред осталог, рекао:

„Много је историјских прича које су завршили у бајкама са пуно недоречености и мистерије... Принц Растко је на другачији начин видео друге и себе и закључио да је све више оних који желе да владају другима, а све мање оних који желе да служе животу и бољитку других. Увео је у нашу историјску стварност јеванђелски принцип владања тако што 'онај који жели да влада треба свима да служи'. Нико пре њега у нашем народу није до краја промислио и осмислио ове Христове речи...

Руковођен тим речима, принц Растко постао је монах Сава који је у пуноћи одговорне слободе препознао шта је најбоље за многе друге, а не само за себе и своје родитеље. Није побегао од живота него се храбро суочио са изазовима свога времена...

Свети Сава је на најбољи, могући начин промовисао монашки подвиг као пуноћу самоодречне љубави. Његова порука свима нама је да са много више поверења промишљамо монаштво и улогу манастира, што појединци још увек не разумеју. Показао је да се у манастир иде са јаком жељом и вољом, а не из разлога разочарења животом и другим људима... То је чин најузвишенијег одушевљења којим човек показује пуноћу уверења да себе до краја и без остатка преда на службу Богу и човеку... Због тога је неопходно да никад не заборавимо две важне чињенице, а то су да је Свети Сава монах – Епископ Цркве Христове и светитељ – просветитељ. Промисљајући његов подвиг никако не смемо да га одвајамо од Христа и једнострано промишљамо и ословљавамо само као Растко Немањић, већ да његово узрастање – напредовање – преименовање: принц Растко – монах Сава – Свети Сава, доживљавамо као подвиг вере у коме и сами треба да учествујемо, а не да останемо на дистанци дивљења и пасивног следовања...”

Послије овог излагања наступили су мјешовити хор СПД „Јединство“ и хор Академије

умјетности из Бањалукe, Хор свештеника Епархије бањалучке, сви под диригентском палицом проф. мр Немање Савића, солисти: Милица Стијепић – сопран, Биљана Керкез – мецосопран и протођакон Радојица Жагран – тенор, дјечији хор СПД „Јединство“, којим диригује проф. Јасна Бркић, гуслар Драган Миличић из Бањалукe, глумци Дјечијег позоришта РС, ученици Балетске школе из Бањалукe, наратори, глумци Народног позоришта РС, Свјетлана Андрић и Горан Локић, који су казивали текстове Васка Попе, Милована Витезовића, Ранка Симовића, Слободана Ракићића и Ђуре Дамјановића.

Морамо истаћи да је посебну пажњу изазвао светосавски темат Марка Ромића, ученика III

фотографија: Растко Остојић

разреда Гимназије у Бањалуци, чији је рад, под насловом „Светосавље ме учи, избор је мој“, заправо најбоље награђени рад у Републици Српској на такмичењу из бесједништва 2013. године. Због недостатка простора, наводимо само кратак одломак из ове беседе:

„Када је млади принц Растко Немањић први пут чуо глас Христов, у њему се пробудио нови живот... У том новом животу, лишеном луксуза српског двора, његова се мисао идентификовала са универзалном вољом, и није се више колебао у погледу моралних истина и коначног тријумфа правде у крилу рода људског... Светосавље не подразумева да се влада над другим, већ да се служи другом... Свети

Сава је на првом мјесту био Божији човјек који је на Атос отишао да би стекао вјечност. Све остало што је урадио, проистекло је из борбе за спасење у Христу, за спасење сопствене душе и душе свог народа... Он је богато посијао, али је још богатије нишло сјеме Христовог Јеванђеља у средњовјековној Србији.

Грандиозно дјело које је урадио Свети Сава, а које гледано из данашње перспективе не би могли да ураде бројни институти и државна администрација заједно, Свети Сава је успио јер је иза тога стајао његов огромни подвиг и жртва зарад Бога и зарад свог српског рода.

И због тога је речено ‘док је Светог Саве и светосавља, Срби могу живјети без државе и без војске и без институција, али

њихова државотворна свијест заснована на духовном идентитету неће нестати.’

Данас, да бисмо изашли из великих националних и личних проблема, морали бисмо да учимо од Светог Саве... Идеал светосавља (био је и остао) добар и свет човјек, али и добра и света цивилизација... Да ли ћемо ићи путем којим нас учи светосавље, или загушити у испразној реторичкој глобалистичке медијске буке у циљу свођења људи у планетарно ‘фејсбук село’, у једно виртуелно езотерично ништа, далеко од националне државе, традиционалне духовности, права на људскост и достојанство, далеко од Бога и Светог Саве? Избор је наш!“

Прошођакон Радојица Жајран ■■

Разговор са Јеленом Милошевић–Јовановић,
сликарком и дизајнерком

Урадила сам од срца шта сам могла

Разговарала Славица Лaziћ

Много радим да ми не побегне време за таленат који ми је Бог дао. Прихватила сам тај изазов као мисију... У основи свега су љубав, лепота и естетика који се свакога дана оваплоћују кроз додир душа.

Ваша дела од стакла у најразличитијим облицима налазе се у колекцијама најбогатијих колекционара – од светских државника до јавних личности. Где се налази најдрагоценији предмет који сте осликали?

– Бокал од стакла украшен сребрним и златним нитима поклонила сам Његовој Светости Патријарху Павлу и, колико ми је познато, Патријарх га је држао на столу поред кревета током лечења на ВМА.

Допало му се и осликано ускршње јаје које сам му даривала, тако да је било уз његове личне ствари у болници. Молила сам се, постила и богобојажљиво исцртавала сваки потез на овим предметима а немерљиву радост у срцу осећам при помисли да су се дарови допали Патријарху Павлу. Од мноштва признања у свету и код нас за учествовање на колективним и самосталним изложбама, најважнија ми је Грамата блаженопочившег

Патријарха Павла, којом сам награђена за организовање помоћи из дијаспоре нашем страдалном народу на Косову и Метохији. У то време сам живела у Јужноафричкој Републици, у Кејптауну, и мала заједница нашег дивног народа – пар хиљада Срба који су отишли из Србије после Другог светског рата и сачували веру у Бога, организовала се уз помоћ Српске Православне Цркве да прикупи помоћ и упуту поруку љубави и пошто-

Уметница која је пажњу светске и домаће јавности привукла несвакидашњим осликавањем сребрним и златним нитима предмета од стакла мотивима из наших манастира, цркава, српских средњовековних србуља и етнографског наслеђа, своју раскошну уметничку перцепцију пренела је и на платна, иконографска дела, предмете примењене уметности, дизајн ентеријера а опробала се и као модни креатор.

У њеном атељеу од мноштва најразноврснијих предмета од стакла које је осликала током протекле три деценије издвајају се пехари великог формата, упечатљиви мозаици на параванима, чудне композиције на свећњацима, зделама, ручно рађеним бокалима, који су по њеним нацртима изливани. Бајковити простор уметничког атељеа на Старом сајмишту употпуњује много икона у класичном византијском маниру, али и у модерном иконографском стилу за које је добила многа признања.

А потврду вредности њених дела у стаклу које је осликала „златном нити“ српске душе и вере разумели су велики колекционари, па је рецимо породица Цептер откупила половину њене Атинске изложбе, тадашњи председник Клинтон, Мандела, принц Алберт од Монака, Опра Винфри и многе славне личности имају дух православне Србије на стакленим предметима уметнице у својим витринама. У галерији у Јоханесбургу оставила је сталну поставку својих уметничких радова да сведоче о непоновљивој духовној и естетској лепоти српског народа и његове Цркве.

вања нашем народу, који упркос страшном терору албанских сепаратиста остаје на најважнијем делу српске територије. Када се човек измести из Србије, још је више воли. А они су доживели да су много пута били изманипулисани. Желим да истакнем да су купили имање и сазидали једину српску цркву на континенту – у Јоханесбургу посвећену Светом Томи. Готово сви долазе на Литургију и воде узоран духовни живот, а деца похађају српску школу и знају ћирилицу. Организовала сам хуманитарне продајне изложбе и аукције својих уметничких предмета – ускршња осликана јаја, предмете од стакла, слике и иконе, и читав приход са тих акција упућивали смо српском народу који истрајава у српском Јерусалиму. Урадила сам од срца шта сам могла. Тешко могу да опишем одушевљење наше дијаспоре на југу Африке која деценијама живи далеко од своје земље када смо покренули велике акције помоћи. Многи из дијаспоре никада неће доћи на своја огњишта. А све нас је инспирисао наш Свети Патријарх Павле, о чијим делима љубави, давања, милости, молитве и одрицања за свој народ смо много слушали. Осећали смо његове молитве, бригу и љубав за страдалне Србе ма где живели и Његова личност нас је држала будним у вери у суровом времену. Он нас је учио племенитости. А ми смо научили радост давања. Патријарх Павле нас је изнова будио за велика дела и велике ствари сведочећи својим животом да су доброта, пожртвованост и нада у Васкрслог Господа наш штит у тешким тренуцима. То је наша словенска, православна душа! Приближили смо патњу српског народа многима у Јоханесбургу, у коме живи 12 милиона људи – приказивали смо филмове СПЦ о варварском уништавању наших манастира и терору над нашим народом. Несрећа је несрећа – помагали смо унесрећенима на Тајланду после страшног цунамија који их је погодио.

Завршили сте Академију примењених уметности, Академију СПЦ за уметности и конзервацију, учествовали сте на сликарским школама и колонијама широм Европе, САД и Африке градећи свој уметнички печат. Када сте почели да сликате иконе?

– Сусрет са Митрополитом Амфилохијем у Јоханесбургу променио је мој живот. Људи су тамо жедни разговора и сусрета са нашим владикама и духовницима. Митрополит ме је питао – Зашто ти не сликаш иконе?! Требало је да духовно узрастем да бих сликала ликове Христа и Богородице. Добила сам благослов, кренула са постом и молитвом. Господ ме је подигао и охрабрио када је видео моју веру. Требало је да одем на крај света да бих дотакла суштину вере!

Колико Вам је тај благослов променио живот?

– Сваког јутра читам Јеванђеље и Пролог Светог Владике Николаја из којих увек добијем поуку или укор за нешто што у мом животу није било богоугодно. Свако јутро почињем молитвом и осењујем се знаком крста да захвалим Богу што ме је подигао са постеље. Пред спавање читам житија светих. Моја душа и мој образ траже одговор и ја бринем да ли сам увек урадила што сам могла, да ли сам дала што сам могла и ако нисам – да ли ћу имати

прилику да то исправим?! Ти одговори на моја питања су важни, свакога дана треба пратити те знакове поред пута. Младост нема мудрост да нас води, а данас зрелост има мудрост као награду за наш труд. Док радим, Исусова молитва ми је стално у души. Много радим да ми не побегне време за таленат који ми је Бог дао. Прихватила сам тај изазов као мисију... У основи свега су љубав, лепота и естетика који се свакога дана оваплоћују кроз додир душа. Посебно волим да радим предмете прилагођене дечијем узрасту – посејеш зрно православља и даш га на начин на који дечија душа може да га разуме. Сећам се магловитих јутара када ме је као деветогодишњу девојчицу моја бака Милица водила на Литургију у Буковичку цркву. Бака је певала за певницом, а ја сам у цркви налазила спокој и растерећење. Моја душа је била боготражитељска и Господ ме није оставио. Било је година у мом животу када сам имала много да бих могла да дам! Имам радост давања, то је најдрагоценији хришћански таленат, гарант за сутрашњи дан.

Зашто је осликавање стакла, као редак уметнички израз, Ваша преокупација?

– Уметност је мој начин изражавања, начин исказивања Божијег дара. Бог нам је талентима које нам је дао омогућио да изразимо ➔

своју душу. Моја сликарска нит на стаклу је златна и сребрна нит са наших везова, из наших манастира, са кецеља наших бака, из наше вековне културне баштине. Све је то део нашег блага које сам преточила на свој начин и дала свој печат. Волим транспарентност стакла, када светлост прође кроз боју и створи чаробан свет. Како се помера око посматрача, тако та светлост „ради“. Радила сам много витража и осликавала велике површине стакла. Византију сам донела примењену на стаклу. Византија је стално присутна у мојим делима – на ускршњим јајима, кроз сликање на камену, на сликама, иконама, крстовима. И сваки комад радила сам уз пост и молитву. Реализовала сам радионицу „Тајна златне нити“ на предметима од стакла. Та нит нас све везује, ми смо генетски уткани у златне нити везова, повеља, Мирослављевог јеванђеља, наших србуља. Свака моја слика има духовну потку, у детаљу или главној композицији а поједини ликови на модерним сликама су урађени иконописачки, са ликовима светитеља или свештеника. Октобра месеца прошле године имала сам са Тамаром Огњеновић изложбу у САНУ „Српска средњовековна трпеза“. Радила сам и модне ревије, а модели су били урађени у муслину и свили који имају транспарентност стакла. Ти носиви модели употпуњени са нашом чипком, ручним радовима наших жена, везовима наших бака добили су 2000. године силне похвале и били приказани на МТВ каналу. Лепота нашег предања је силна!

Уредили сте етно село на Златару. Да ли нас странци боље упознају када додирну нашу традицију укомпоновану на модеран начин?

– Дизајнирала сам намештај, осликавала простор, спајала модерно и традиционално и наш етно је заживео у еклектичном миљеу. Ишла сам по селима на Златару, упознавала дивне људе са којима сам и данас пријатељ и носила из њихових стаја, амбара и шупа давно заборављене карлице за сир, наћве, шпорете, бубњаре, преслице које сам фарбала, лакирала, осликавала и уклапала у скуп простор који је

направљен за клијентелу која има много новца и жели посебан естетски доживљај. Кроз наше ручне радове, везове, ћилиме, покриваче, ручно рађене шалове упознали смо их са нашом уметношћу. Све је екстравагантно, а наше, са српским етно мотивима. На западу је све индустријско, ручних радова више нема. А ручни рад је и једна врста молитве. Када би људи знали да све што урадите рукама има лековит, терапеутски учинак – смирује дух, смирује дах и лечи. Странци су одлазили са Златара затечени нашом лепотом и враћали су нам се. Пре три месе-

ца држала сам велику радионицу за 60 генералних директора једне велике стране компаније који су имали свој семинар у Београду. Желели су на крају семинара да упознају нешто из наше традиције и ја сам направила пројекат – радионица за ткање, за златовез, иконопис, примењену уметност. Тих 60 моћних људи били су заокупљени нашом традицијом, стварали су сатима српске мотиве на дрвету, керамици, тканини и стаклу. Све што су створили су понели, а нашу народну креативност неће заборавити.

Направили сте експеримент и са средњошколцима Математичке гимназије у Београду?

– Имали су три недеље радионице у групама за ткање, иконопис, златовез и витраж. Када су првог дана дотакли орнамент из нашег манастира, завладало је велико интересовање. На часове су доводили браћу и сестре. Панк генерација је сама стварала етно мотиве на својим мајицама, фармеркама, јакнама... Све је игра! А игра ствара идеје. Њихове радове изложили смо на великој изложби у њиховој школи. Били су поносни јер су део традиције своје Србије наставили да презентују на модеран начин. На „старкама“ су носили део своје традиције. А све што су створили било је носиво – чипка, хеклана дугмад, везени цветови на рециклираним фармеркама, правили су поклоне од грнчарије... Децу треба мотивисати и прићи им на посебан начин, одвојити их од таблета, компјутера, СМС комуникације. ■■

Изложба: „Економије јасеновачког логора“

Економије живота, али и економије смрти

У Галерији науке и технике Српске академије наука и уметности у Београду, поводом Међународног дана сећања на жртве Холокауста, 27. јануара 2015. године, отворена је изложба „Економије јасеновачког логора“, Тање Тулековић, вишег кустоса Спомен-подручја Доња Градина. Изложба је јавно била доступна до 10. фебруара. Поставка је прво представљена у Галерији Академије наука и уметности Републике Српске, а након Београда предвиђено је њено излагање у Новом Саду.

Срж поставке представљао је истоимени рад Тање Тулековић, објављен у октобру 2012. године у Зборнику Музеја жртава геноцида из Београда. За потребе изложбе коришћене су фотографије архива Спомен подручја Доња Градина, Војног архива у Београду, као и из *Књиге из тешких — Усташки злочин геноцида у селу Међеђа 1941–1945*. Материјал је приказан путем петнаест паноа на којима се налазе аутентичне фотографије „јасеновачке економије“ као и бројна усмена потресна сведочења преживелих логораша. На паноима су представљене главне усташке „економије“: Јабланац, Млака, Феричанци, Драксенић, Међеђа, Бистрица и Доња Градина.

Предочени материјали сведоче да су „економије“ јасе-

новачког логора представљале примитиван начин снабдевања усташа и њиховог богаћења. Систем је био осмишљен тако да су сва српска села која су се налазила у близини концентрационог логора Јасеновац, на обе обале реке Саве, представљала економије. Он је омогућавао да се након протеривања и накнадног ликвидирања становништва врши снабдевање животним намирницама, као и стицање материјалних богатстава злочинаца из овог логора. Исповести логораша показују нам како су ове „економије“ заправо функционисале и шта су значиле. Логораша су до максимума психички и физички

исцрпљивани, понижавани, обешчашћивани и искоришћавани до крајњих граница за рад у овом систему смрти, да би на крају бивали на бруталне начине ликвидирани. Садржај изложбе такође потврђује да је систем логора Јасеновац био планиран до крајњих детаља.

Намера организатора ове изложбе била је да београдску и уопште међународну јавност подсети на димензије злочина хрватске усташке државе у Јасеновцу, а са циљем да се онемогући понављање оваквих ствари.

Текст и фото:
Данко Стирахинић

Прослава Божића у Египту

Египатски председник први пут у историји на божићној Литургији

др Александар Раковић

Посетом председника Сисија божићној Литургији Коптске цркве окренута је нова страница египатске историје.

Египатски хришћани су избегли сурову судбину каква је задесила хришћане Ирака и Сирије. Иако је „Арапско пролеће“ запретило да однесе древну заједницу хришћана и у Египту – то се срећом није догодило. Потребно је подсетити се како су се кретали догађаји пре и током краткотрајне исламистичке револуције у Египту. Тако ћемо лакше уочити зашто је било толико важно да египатски председник Сиси пружи хришћанима подршку присуством на коптској божићној Литургији.

Крајем 2010. почело је такозвано „демократско буђење“ Египћана против „диктатуре“ председника Хоснија Мубарака. Заправо, то није био никакав демократски процес већ се радило о томе да се направи сценарио којим би на власт уместо секуларних власти дошли исламисти. У јануару 2011. (а вероватно и пре) у организацију свргавања Мубарака укључени су и припадници организације Отпор из Београда која је током деведесетих година 20. века рушила власт у Републици Србији и Савезној Републици Југославији. Због низа акција по истоветном сценарију у источној Европи, на Блиском истоку и дру-

где у свету, које су организовали отпораши, Уједињени Арапски Емирати ставили су постотпорашку организацију Канвас на листу терористичких група.

У том тешком и преломном времену коптски патријарх Шенуда III пружао је подршку председнику Мубараку јер је египатским хришћанима било јасно да би после збацивања секуларног лидера за верске слободе у Египту стигла велика опасност. Нажалост, одмах после свргавања Хоснија Мубарака (2011), коптске цркве у Каиру, Александрији и другде су постале попришта масовних напада исламиста. Хришћани су убијани, цркве су паљене и каменоване а улице око њих постале су ратне зоне. Процене су да је око 100.000 египатских хришћана 2011. напустило земљу. Пошто насиље није престајало, а Египат је клизио у терористички хаос, војни врх је у јулу 2013. извршио државни удар.

Државним ударом је руководио египатски генерал Абдел Фатах ел Сиси који је од 12. августа 2012. био министар одбране у влади којој је дао поверење исламистички председник Мурси. Пошто свакојако насиље на улицама није престало, мини-

стар Сиси и египатска војска су 2. јула 2013. упутили ултиматум да ће интервенисати ако власти не дођу до компромиса са опозицијом која је била против исламистичког председника. Већ 3. јула 2013. војска је преузела власт. Коптска црква је подржала војску да успостави ред али то у првом моменту није заштитило хришћане од исламиста јер су ови, као одговор на војне акције против Муслиманског братства, широм земље немилосрдно нападали Копте. Војне власти су према хришћанима заузели заштитнички став и радиле су на томе да се надокнади штета која је изазвана нападима исламиста.

Уз подршку војске именовани су привремени председник и премијер Египта. Генерал Сиси је 16. јула 2013. заузео место потпредседника у влади у којој није било исламиста. У знак подршке новоустановљеним властима, иза којих је била војска, милиони Египћана су 26. јула 2013. били на улицама. Већ у августу 2013. генерал Сиси се обратио Сједињеним Америчким Државама, које су подржавале исламисте, речима: „Окренули сте леђа Египћанима који вам то неће заборавити“.

Сисијева популарност је достизала неслућене границе и водила је овог лидера ка кандидатури за председника Египта. Како би обезбедио подршку за кандидатуру, Сиси је 13. фебруара 2014. посетио руског председника Путина. Током обраћања јавности пред телевизијским камерама, Путин је Сисију рекао: „Знам да ћете се кандидовати за председника Египта, (...) желим Вам срећу у своје име и у име руског народа.“ Сиси је у мају 2014. на изборима за председника Египта добио подршку 96,91% гласача. На функцију председника Египта генерал Сиси је ступио 8. јуна 2014.

Генерал Сиси, по вероисповести муслиман сунит, постао је први председник Египта, у историји ове земље, који је био на божићној Литургији. Његова намера је била да то буде знак подршке „египатском јединству“ муслимана Арапа и хришћана Копта. Наиме, председник Сиси је на Бадње вече 6. јануара 2015. присуствовао божићној Литургији Коптске цркве коју је у Саборном храму Светог Марка у Каиру служио патријарх Тавадрос. Према речима сиријске новинарке Мишел Антаки, Сиси је скратио посету Кувајту и на Литургију је стигао право са аеродрома.

Египатска телевизија је преносила божићну Литургију а снимак, који се налази на Јутјубу, приказује моменат који заиста у сваком хришћанину мора да изазове јаку емоцију. Док је Сиси улазио у препуну цркву, био је праћен овацијама сабраних хришћана. Ни председник Сиси није могао да сакрије узбуђење. У цркви га је дочекао коптски патријарх, а ходали су држећи се руку под руку. Током председничке беседе у цркви, хришћани су га скоро после сваке реченице поздрављали усклицима подршке.

Лондонски *Гардијан* је опширно известио о овом историјском догађају. Сиси је у беседи казао да ће за Арапе и Копте користити само именицу „Египћани“ јер

Коптски патријарх Тавадрос и египатски председник Сиси на божићној Литургији у Каиру (фото: Al Arabiya)

они, свако на свој начин, сматрају себе Египћанима – Копти тако што баштине идентитет и културу древних Египћана из доба фараона, а Арапи тиме што су већински народ у савременој држави Египат коју су под тим именом створили. *Гардијан* је посебно подвукао како је Сиси у Саборном храму заузео став: „Почев од овог тренутка не можемо рећи више ништа друго осим – ми Египћани.“ Почев, дакле, од божићне Литургије.

Хришћани у Египту су веома срдечно примили посету председника Божићној литургији. Према писању египатског портала *Ахрам*, до сада је био обичај да египатски председник коптском патријарху Божић честита телефоном. Председник Насер је у своје време био гост у Саборном храму Светог Марка у Каиру али никада није присуствовао Литургији.

Охрабрен због све срдачнијих односа египатске државе са хришћанском заједницом, коптски патријарх Тавадрос је у јавности изнео податак за који је рекао да је поуздан. Реч је о томе да је поглавар Коптске цркве саопштио да у Египту живи 16 милиона хришћана и да чине 20% египатске популације. О томе се раније говорало али због различитих

проблема тренутак да се овај важан податак саопшти стигао је сада. Патријарх Тавадрос је такође рекао да у свету живи још 8 милиона египатских хришћана тако да њихов укупни број износи 24 милиона.

Поред коптских хришћана који углавном припадају дохалкидонској цркви, Божић су у Египту прославили и православни хришћани. Православни Патријарх Александрије и све Африке Теодор служио је на Бадње вече у Цркви Светог Николе у Каиру. Гост на православној божићној Литургији био је коптски патријарх Тавадрос. Литургији су присуствовали представници Кабинета председника Египта, египатске владе и војске.

Посетом председника Сисија божићној Литургији Коптске цркве окренута је нова страница египатске историје. До пре мање од две године хришћани у Египту су били изложени линчу а претили су им погром и егзодус какви су се најалост догодили у Ираку и Сирији. Овај злокобни процес је у Египту заустављен захваљујући муњевитој акцији египатске војске а потом и победом генерала Сисија на председничким изборима. За хришћане у Египту је стигао мир. Надајмо се да ће бити дуготрајан. ■■

„Право на еутаназију“ и морална одговорност

Патријарх московски и све Русије Г. Кирил

Српска јавност ускоро ће се суочити са темом прекраћивања мука тешких болесника који лагано умиру, пошто је еутаназија предвиђена преднацртом Грађанског законика, који је пред јавном расправом. У наставку доносимо извод из излагања Патријарха московског и све Русије Кирила посвећеног феномену „убијања из милосрђа“, које је легализовано у Холандији (2001), Белгији (2002), одмах затим у Швајцарској, ближи се тај дан у Скандинавији и Великој Британији, а три савезне државе САД одобравају еутаназију. Према искуствима из Белгије, у граду од 100.000 становника догађа се 19 случајева еутаназије годишње, што је више него погинулих у криминалним убиствима.

Последњих година развијају се такве тенденције у сфери људских права које верујући људи оцењују у најмањој мери као двоструке стандарде. С једне стране, људска права служе добробити. Не треба сметати са ума да су се управо под утицајем ове концепције на јавно мњење земаља бившег социјалистичког блока Православна Црква и друге верске заједнице из Источне Европе ослободиле од окова безбожњаштва. Осим тога, људска права промовишу борбу против различитих злоупотреба, понижења и зала која се личности наносе у друштву. Међутим, с друге стране, постајемо сведоци појаве да се концепцијом људских права прикривају лаж, неправда, вређање моралних и националних вредности. Поред тога, у комплекс људских права и слобода постепено се интегришу идеје које се налазе у колизији не само са хришћанским, него и са традиционалним моралним представама о човеку уопште...

Све то тему људских права преноси из чисто политичке у сферу која се тиче питања живота и судбине човекове, а на језику Цркве – човековог спасења.

Подсетићемо на то да је човек, према хришћанској антропологији, после греховног пада изгубио своје исконско достојанство и да као такав потребује морални закон који би му помогао да то достојанство поврати. У вези са тим, не могу се сви поступци човекови сматрати адекватним оним нормама које је Бог у њега усадио приликом стварања. Према томе, има поступака који се не могу подводити под људска права и слободе. Најважнија у процесу враћања човека своме достојанству јесте усмереност воље човекове. Човек поседује слободу, без које је немогућа и сама помоћ Божија у његовом исправљању. Захваљујући својој слободи човек има избор – или ће ићи за добром и на тај начин враћати себи достојанство, или ће изабирати зло и на тај начин

губити достојанство. Не може се негирати чињеница да и у савременој хуманистичкој мисли постоји свест о томе да се човек стално налази пред избором између добрих и лоших поступака. На том основу постоје норме понашања које закони стимулишу, као и кажњиви поступци. Међутим, разлика између секуларног хуманизма и религијске традиције тиче се одговора на питање: шта сматрати ауторитетом у одређењу добра и зла?

У западном мишљењу од времена Жана Жака Русоа и других философа из епохе просветитељства чврсто се укоренила представа о томе да је довољно обезбедити слободу и дати личности права, и она ће сама неизбежно изабрати оно што је за њу добро и корисно. Зато никакви формални ауторитети не треба да јој указују шта је то добро, а шта зло. Човек сам одређује моралне норме понашања. То се назива моралном аутономијом човековом. Таква аутономија

може бити ограничена једино аутономијом другог човека. У тој идеологији није присутан појам греха, већ постоји само плурализам мишљења; другим речима, човек може изабирати било коју варијанту понашања, али под условом да то његово понашање не ограничава слободу другог човека. Жалосна последица оваквог антропоцентричног приступа састоји се у томе што се данас у многим земљама изграђује друштвени систем који погодује греху и избегава задатак да стимулише морално усавршавање личности. Друштво, укључујући и наше, суочава се са циничним фалсификатом. Допустивост аморалности оправдава се учењем о човековом достојанству.

Са духовне тачке гледишта постоји виша сила која човеку помаже у разликовању зла од добра и у томе да у сваком конкретном моменту свога живота начини правилан избор. Постоји морални закон који је установљен од самог Бога, и једино потчињавајући се том закону човек је кадар да избегне грешке у одређивању животних циљева. Кодекс фундаменталних моралних правила идентичан је за све основне светске религије. У суштини он се своди на десет заповести забележених у библијском Откривењу. У оквиру Десет Божијих заповести све основне религије света подударају се међусобно у одређењу добра и зла. Верска традиција, на тај начин, садржи критеријум разликовања добра и зла. С тачке гледишта те традиције не могу се као норма признавати изругивање светињама, абортуси, хомосексуалност, еутаназија и други видови понашања који се данас активно заговарају са позиција концепције о људским правима.

Дискусије о еутаназији које су посебно заживеле у последње време, а у којима хуманисти доследно бране став о „праву на

Патријарх српски Г. Иринеј и Патријарх руски Г. Кирил у Храму Светог Саве (новембар 2014. године, посета Патријарха Кирила Српској Цркви)

смрт“ за безнадежно болесне људе, изузетно јасно демонстрирају антихуману суштину савременог секуларног хуманизма. Најрадикалнији хуманисти тврде да право на смрт мора припадати свим људима, укључујући и оне здраве, и сваки човек који је зажелео да се растане од живота може или самостално извршити самоубиство, или се обратити лекарима за помоћ у томе чину. У многим западним земљама постоје друштва која се баве пропагирањем еутаназије и самоубиства. У Француској постоји „Асоцијација за право умирања са досто-

јанством“, у Јапану „Друштво за смрт са достојанством“. У Америци скоро двадесет година делује „Hemlock Society“, организација која окупља око 25.000 чланова; његова девиза је: „Леп живот, лепа смрт“. Оснивач тога друштва је Дерек Хамфри, аутор књиге *Последњи излаз* – својеврсног приручника за извршење самоубиства. У књизи су садржани бројни савети везани за начин на који се може окончати живот или начин на који се другоме може пружити помоћ у томе. Наводе се табеларни прегледи смртносних доза различитих лекова, ➔

разматрају се својства цијанкалијума, предлажу се бројна практична средства за оне који су решили да се угуше – од полиетиленских кеса до издувних гасова. Своје идеје Хамфри је потврдио у пракси, пруживши помоћ у извршењу самоубиства својој жени, брату и тасту (жена и њен отац су по Хамфријевом рецепту узели смртоносну дозу успављујућег средства, а брату је покварио апарат на који је овај био прикључен ради одржавања живота).

Савремени пропагатори еутаназије негирају сваку везу између својих идеја и процеса који су се дешавали у нацистичкој Немачкој. Међутим, управо тамо је први пут разрађена теорија еутаназије и управо тамо та теорија је први пут опробана у пракси. Године 1936. доктор Хелмут Унгер објавио је причу о лекару који је помогао својој жени у подмаклом стадијуму склерозе да сконча живот. На основу те приче снимљен је филм који је изазвао симпатије широке публике за идеју „милосрдне смрти“. Убрзо се Хитлеру обратио отац неизлечиво болесног детета са молбом да лекарима допусти да га убију. Хитлер је овај предмет предао свом личном лекару Карлу Бранту, који је молби изашао у сусрет. Године 1939. Хитлер је дозволио рајхслајтеру Боулеру и доктору Бранту да издају дозволу лекарима за „даривање милосрдне смрти оним пацијентима који су по људском суду неизлечиво болесни“. Убрзо се у Немачкој појавио први Hungerhaus („Дом глади“) – тако се називала медицинска установа у којој су неизлечиво болесна деца и старци умртвљивани глађу. У периоду од 1939. до 1941. еутаназија је постала рутинска појава. Неизлечиво болесни, инвалиди и особе заостале у развоју по налогу лекара систематски су убијани у гасним коморама. У тим годинама на основу „програма еутаназије“ убијено је око 70.000 људи,

а до момента завршетка Другог светског рата укупан број жртава тога програма, по процени Нирнбершког трибунала, износио је 275 хиљада људи.

У послератном периоду еутаназија је била забрањена у свим европским земљама. У већини западних земаља она као и раније остаје нелегална, иако се у пракси примењује све шире. Међутим, постепено мењање јавног мњења у корист еутаназије довело је до тога да су у два европских земљама – Холандији и Белгији – 2002. године усвојени закони према којима се лекари који су суделовали у самоубиству безнадежно болесних људи ослобађају кривичне одговорности. Сличне норме, по свему судећи, у скорије време биће уведене и у другим европским земљама, а могу ући и у законодавство Европске уније. У Савету Европе већ је разматрана резолуција о неопходности усаглашавања законодавних норми са постојећом праксом и о легализацији „активне еутаназије“, односно права лекара да „прекину живот пацијента на основу његове активне, упорне и промишљене молбе“. За сада није реч о програму систематског уништавања неизлечивих болесника, попут онога који се примењивао у Хитлеровој Немачкој, али ко гарантује да, укинувши једну забрану, европски законодавци – разуме се, искључиво у „хумане“ сврхе, неће зажелети да укину и друге забране?

Против легализације еутаназије данас иступају представници традиционалних Цркава, између осталих, Православне и Римокатоличке. Кардинална разлика у гледиштима на еутаназију и самоубиство између хришћанске традиције и секуларног либералног хуманизма базира се на различитости полазних претпоставки у представама о животу и смрти. У либералном хуманизму оба питања разматрају се пре свега у кон-

тексту проблематике људских права. Сваки човек је господар свог живота и зато, уколико је некоме живот досадио, има право да га прекине. У хришћанској традицији, напротив, господарем живота и смрти сматра се Бог. Зато Православна Црква самоубиство сматра тешким грехом, а еутаназију изједначава са самоубиством или убиством, у зависности од тога да ли у њој учествује сам пацијент.

Либерални приступ човеков живот посматра као апсолутну вредност, а болест и смрт као зло. У хришћанској традицији земаљски живот не сматра се апсолутном вредношћу: будући да хришћани полазе од перспективе вечног постојања, болест се разматра као искушење које може да донесе духовну корист, а смрт као прелазак у други свет. Нерелигиозни човек који не верује у живот после смрти настоји да на земљи проживи што је могуће дуже. Одатле покушаји продужења живота уз помоћ вештачких средстава када природне функције људског организма отказују. Црква се придржава другачије тачке гледишта, сматрајући да „продужавање живота вештачким средствима када фактички функционишу само поједини органи не може бити посматрано као обавезан и у свим случајевима пожељан задатак медицине“.

Нерелигиозни човек боји се смрти, саме помисли на смрт, припреме за смрт и предсмртне болести. Отуда је толико раширено гледиште да је изненадна смрт најповољнији исход. Хришћани се, напротив, припремају за смрт, истовремено се молећи за избављење од изненадне смрти, сматрајући да је велико добро имати могућност припреме за смртни исход, који се сматра духовно значајном етапом човековог живота. Окружен хришћанском бригом, самртник у последњим данима земаљског постојања може доживети бла-

годатну промену везану за ново осмишљавање већ пређеног пута и за покајно предстајање пред вечношћу. Тоба се лишава како самоубица, тако и човек који се излаже еутаназији.

Питање еутаназије повлачи за собом и читав низ допунских моралних колизија које су на најтешњи начин везане за проблематику дискусије о традиционалним и либералним вредностима. Реч је, између осталог, о функцијама и улози лекара. Према представи утемељеној на религији, која налази одраз у вековној традицији, задатак лекара је лечење болести и очување живота болесника, а ни у ком случају не пресецање живота. Хипократова заклетва гласи: „Нећу пружити лек који доноси смрт, чак и уколико ме за тако нешто буду молили.“ Лекар који је помогао усмрћењу болесника, чак и уколико је то обављено уз сагласност или на молбу болесника, преузима на себе функције целата. Ишчежава онај морални критеријум који је вековима професију медицинског радника чинио толико узвишеном и почасном и захваљујући коме је пацијент свој живот поверавао лекару. Легализација еутаназије ће овакво поверење учинити немогућим.

Још једна морална колизија, посредно везана за еутаназију, тиче се постепене измене пропорционалног односа између омладине и старијих људи у западним земљама. Године 2000. у Организацији уједињених нација припремљен је извештај према коме процес старења становништва у свету нема аналога у историји човечанства. Повећање пропорционалног удела старијих људи (узраста од 60 година и старијих) праћено је смањењем пропорционалног удела младих људи (узраста до 15 година). До 2050. године број старијих људи у свету први пут у историји човечанства превазићи ће број младих (858).

Најбрже се процес старења становништва одвија у развијеним земљама Запада, где је он условљен како наглим смањењем наталитета, тако и продужењем животног века захваљујући побољшању квалитета медицинских услуга и низу других чинилаца. Међутим, извесно је да што већа буде просечна старост становништва било које земље, то ће теже финансијско бремене лећи на плећа сваког младог човека те земље, јер ће он бити принуђен да плаћа све веће доприносе за издржавање непрестано растуће армије старца. У тој ситуацији еутаназија се може учинити нарочито пожељном као једноставан начин избављења од неопходности трошења средстава на издржавање старијих људи. Њима ће се све чешће говорити о њиховом „праву на смрт“ и о могућности да „достојанствено оду из живота“.

Законодавно признавање права на еутаназију јесте пример који показује на који се начин може разорити традиционални морал. Легализација еутаназије представља атак на свештени дар живота, према коме се у хришћанској култури Европе вековима неговао трепетан однос поштовања. Те речи Патријарх Кирил, тада мјестобљуститељ патријаршког престола, забележио је у писму које је 22. децембра 2008. године упутио великом војводи од Луксембурга Анрију, који је одбио да потпише Закон о легализацији еутаназије у својој земљи са образложењем да је тај закон у колизији са традиционалним хришћанским вредностима.

Руска Православна Црква, као и друге традиционалне верске заједнице Европе, иступа против признавања законитости еутаназије, која умањује достојанство човека и девастира професионалну дужност лекара, чији је призив да чува, а не да прекида живот, пише Патријарх Кирил. „Хришћани знају за пат-

ње неизлечиво болесних људи. Они се моле за олакшање њиховог бола, пружају им помоћ и подршку. Међутим, усмрћивати паћенике или им помагати да изврше самоубиство апсолутно је недопустиво.“ Обраћајући се војводи од Луксембурга, Патријарх наглашава: „Ваша одлука представља пример храбрости, оданости уверењима којима се надахњује већина становника Европе. Верујем да је одбрана традиционалних вредности народа европског континента оно што ће помоћи очувању темеља нашег заједничког дома.“

Поступак војводе од Луксембурга један је од ретких примера како се државни лидер у земљи где доминира либерални поглед на свет руководи хришћанским моралним нормама. Аналогни инцидент догодио се 1990. године у Белгији, где је краљ Бодуен Први, инспирисан дубоком вером, абдицирао да не би потписао Закон о укидању забране абортуса, који је Парламент већ био усвојио. Током 39 сати Белгија није имала краља, и Закон је потписан од стране Парламента, који је вршио функције регента, после чега је краљ био позван да се врати.

Тоталитарно друштво у коме се човек презире, а држава и колектив поседују сва права над човеком, по мишљењу Патријарха Кирила, је античовечно. Али, античовечно „постаје и оно друштво у коме се људска права претварају у инструмент ослобађања разуданог инстинкта, док се појмови добра и зла мешају и истискују идејом моралне аутономије и плурализма. Овакво друштво губи кочнице моралног утицаја на личност“. Задатак савременог друштва састоји се у томе да се достигне исправан баланс између начела људских права и начела моралне одговорности.

Са руској црквела
гр Ксенија Концаревић

– Из православне ризнице тумачења Светог Писма –

Апостол Павле објашњава хришћанско веровање пред Иродом Агрипом, његовом сестром Береником и римским проконзулом Фестом (рад В. И. Сурикова из 1875. године, чува се у Третьаковској галерији у Москви; извор: Википедија)

Поделе у Коринту (1. Кор. 1, 10–17)

– други део –

др Предраг Драгушиновић

У Цркви Христовој не постоји моје и твоје, ја сам, ти си, већ је, поручује Апостол Павле Коринћанима, све ваше и све је наше.

Разлике у стилу проповедања и теолошким акцентима нису, по Апостолу Павлу, морале бити препрека за сарадњу са Аполосом на изградњи Цркве у Коринту. Из Апостолових излагања не може се наслутити никаква директна критика овог александријског хришћанина, нити да је Аполос на било који начин иницирао настанак групе која се позивала на њега. Вероватније је да су поједини коринтски хришћани били одушевљени његовим наступом и да су га упоређивали са Павлом, при чему су инсистирали на супериорности првог над последњим. Аполосови следбеници су се осе-

ћали интелектуално и духовно надмоћнијим у односу на Павлове (1 Кор. 1, 26–31). У сваком случају, даља Павлова излагања јесу полемика пре свега са „мудросном теологијом“, онако како су је схватили они коринтски хришћани који су се позивали на Аполоса.

„Ја сам Кифин“

Трећа група се, пак, дистанцирала од прве две и позивала на Кифу, тј. Апостола Петра. За разлику од Павла и Аполоса, није сигурно да је Петар био у Коринту. У 1 Кор. 9, 5 помиње се Кифа и његова мисионарска пракса,

као и других апостола и браће Господње, што, пак, није неки поуздан доказ да су сви они били у Коринту. Када говори о мисији у Коринту, Апостол Павле помиње само Аполоса и себе (1 Кор. 3, 5–9). Неки тумачи сматрају да 1 Кор. 3, 10–15 представља полемику са Апостолом Петром, али тако што се његово име не помиње. Чини се да је ово тумачење превише учитало у текст (нпр. догађај описан у Гал. 2, 11–14). Било да је Петар био у Коринту или не, тамо се формирала једна група која се позивала на њега. Могуће је да се ради о јудеохришћанима, можда о дошљацима са Истока, који су били за јаче

зарачунавање јудејских пракси у црквеном животу. Неки тумачи сматрају да је спор око једења идолског мяса (1 Кор. 8, 1 – 11, 1) последица сукоба хришћана који су се позивали на Кифу и оних који су се позивали на Павла. У сваком случају, Павле се не налази у спору са Петром, већ напротив изражава потпуну сагласност са киригмом првих апостола (1 Кор. 15, 11). Он не оспорава Петров ауторитет, али критикује нецрквено понашање оних који се на њега позивају. Рећи нешто више, на основу текста, о Коринћанима који су се позивали на Кифу није могуће.

„Ја сам Христов“

Док су се прве три групе позивале на апостолске ауторитете, четврта група се позива на самога Христа. Један део тумача сматра да Павле овде измишља четврту групу која се позива на Христа да би у потпуности обесмислио раније наведена позивања на апостолске ауторитете. У том смислу би „ја сам Христов“ био један реторички захват који треба да укаже на апсурд коначне консеквенце позивања на ауторитете: на крају ће неки тврдити да су Христови да би се дистанцирали од других. Међутим, један добар број тумача ипак сматра да се овде ради о реалној групи која се, за разлику од осталих који се позивају на људе, позива директно на Христов ауторитет. Та група би наравно однела превагу над свима осталима, јер се позива на онога коме остали наведени само служе. Могуће је да су овој групи припадали религијски занесењаци који су сматрали да им за однос са Христом није неопходан никакав људски посредник. Иако Павле ову групу наводи као последњу у низу, прва полемика је упућена управо њој: „Зар се Христос подели?“ (1, 13). Тешко је расудити да ли је „ја сам Христов“ један вешт реторички захват или пак реална група која се

налазила у спору са осталима. У сваком случају Апостол се на овај моменат враћа у 1 Кор. 3, 23.

Јединство у различитости, не свађе и поделе

За Апостола Павла стање у коме се налази коринтска црквена заједница је неодрживо, пошто угрожава саме темеље Еванђеља и прети да спасоносну поруку претвори у мноштво непомирљивих ставова. Занимљиво је да Апостол уопште не жели да улази у интриге унутар заједнице – којих је сигурно било и које су му биле познате – већ покушава да кроз теолошки говор укаже на аутентичан хришћански идентитет заснован на тајни крста (1 Кор. 1, 17–18; 2, 2). Павле не полемиче експлицитно са ставовима који су изнети у заједници, он само указује да позивање на мудрост и самохвалисање који резултирају ниподаштавањем других „који нису много мудри по телу, ни много моћни, ни племенита рода“ (1, 26–27) обеснажују крст Христов. Павле подсећа да он није дошао „с високом речи или мудрошћу да јави сведочанство Божије“ (2, 1). За њега „мудрост овога века“ (2, 6) није у Христу откривена мудрост. Хришћани су позвани да „мудрују“ другачије од овога света: они су позвани на другачије, на крсној жртви Христовој, засноване међуљудске односе. Тај идеал није лако остварити: много је различитих људи, различитих виђења и укуса. Међутим, Апостол Павле каже: трудом Апостола Коринћани су поверовали „и то како Господ свакоме даде“ (3, 5). Различити су, дакле, дарови које хришћани добијају кроз дар вере. Ниједан дар није апсолутан и самом себи довољан, већ се све различитости у љубави уграђују у Тело Христово (1 Кор. 12). Стога, људи су слуге ове тајне, а и они, пак, свако према мери дара вере: „Зато нека се нико

Свети Апостол Павле, староруска икона која се данас чува у Ермитажу (извор: <http://www.russkiysobor.com>)

не поноси људима, јер све је ваше: био Павле, или Аполос, или Кифа, или свет, или живот, или смрт, или садашње, или будуће, све је ваше, а ви сте Христови, а Христос је Божији“ (1 Кор. 3, 22–23). Ово је и Павлов коначни одговор на поделе у Коринту. Презир других позивањем на људске ауторитете дубоко је супротан етосу црквеног постојања. Стога и не чуди што Павле даје мало података о коринтским групама појединачно: он и не жели да оспори ниједну групу посебно, он жели да оспори саму могућност постојања подела на групе у Цркви. У Цркви Христовој не постоји моје и твоје, ја сам, ти си, већ је, поручује Апостол Павле Коринћанима, све ваше и све је наше. ■■

Тајна Христовог синовства као средиште откривења Свете Тројице и садржај Свете тајне крштења

Христово Крштење

Бојан Бошковић

Христово Крштење је врхунац и испуњење Јовановог крштења, јер је Христова смрт заправо оно што људима омогућава очишћење од грехова

Обичај обредног прања постојао је у јудаизму и пре појаве Јована Крститеља. Неке групе као што су есени овај обичај су практиковали свакодневно. Због тога су често Јован и сâм Исус Христос довођени у везу са њима. Ипак, овај обичај је постојао и изван есенских заједница. Приликом пријема тзв. „прозелита“ у веру Израиља примењивала се пракса погружавања у воду. Смисао ове праксе је било очишћење од свега везаног за многобоштво коме су раније припадали.

Крштење Јованово

Јован, због ове праксе названи Крститељ, није крштавао прозелите, већ људе који су припадали старозаветној заједници. Ова пракса је код њега била повезана са проповеђу о приближавању Царства небеског. Крштењем се изражавало покајање којим се признаје скорни долазак Божијег царства. Тиме је указивао на то да је старозаветна заједница заснована на Мојсијевом закону одступила од свог намене и да је потребна нова.

Јован је стекао велики углед у тадашњем јудејству и имао је приличан број следбеника. Многи од њих су поверовали да је Јован Месија. Након појаве Исуса један део њих, следећи пример свог учитеља, признаје Исуса за Месију. Дру-

ги део остаје у уверењу да је Јован Месија. Секта *мандејаца* која је Јована Крститеља сматрала за Месију постојала је на Блиском истоку све до XIX века, а неки њени огранци постоје и данас у Ирану.

Сведочанство Јованово

О Јовану Крститељу и његовој делатности постоји сведочанство у сва четири канонска Јеванђеља. Та чињеница сведочи о значају који је Јован имао за ранохришћанску заједницу. За то постоје два разлога. Први разлог је што су рани хришћани у личности Крститеља препознали испуњење пророштва о „анђелу“ који припрема долазак Месије. Такође, сличност Јованове појаве и начина живота са Пророком Илијом за кога се веровало да ће га Бог вратити са небеса пре доласка Царства Божијег указује на то. Други разлог је поменута борба око тумачења Јовановог идентитета која је постојала међу његовим ученицима. Јеванђеља стају на страну оне групе Јованових учитеља који су постали хришћани, признајући Исуса а не Јована за Месију – Христа. Неки аутори говоре чак о подели „јовановаца“ на западни део, који је инкорпориран у Христову Цркву и источни део из кога се развила мандејска секта.

Сличности које су постојале између Јовановог и Христовог

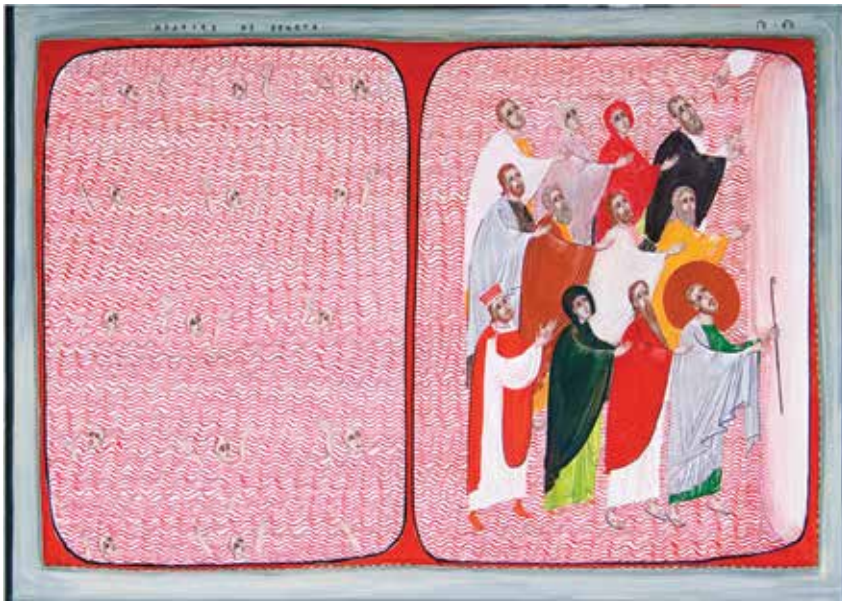
учења вероватно је и тада, као и у нововековној науци, многе доводила до тога да Исуса схвате као одметнутог Јовановог ученика. Због тога Јеванђелисти наглашавају да је Јован последњи пророк који припрема и најављује долазак Христа. То чине кроз дијалоге Јована и Исуса приликом Христовог Крштења, као и када Јован пре смрти пита Исуса да ли је он Христос или треба чекати другог.

Јованово Јеванђеље то сажима говорећи за Јована да „он не беше светлост, него да сведочи о светлости“. Светлошћу се назива Бог Логос који је постао тело, односно Исус Христос.

У чему се састоји Јованово сведочанство? У целокупној његовој делатности проповедања доласка Месије и Царства Божијег, али пре свега у томе што је он препознао да је тај Месија Исус, који је њему дошао да се крсти. За разлику од синоптичких извештаја, у Јовановом Јеванђељу остаје нејасно да ли је јављање „гласа са неба“ и Духа који у виду голуба силази на Исуса Јованово виђење или за све присутне видљива појава.

Старозаветна типологија

Христово Крштење има бројне праслике у Старом Завету.

крштавају следећи Христов пример нису синови Божији, као што је то Он. Међутим, крштењем они то постају. Крштење је ново рођење, увођење у Цркву – Тело Христово. Хришћани су они који тако постају учесници тајне усыновљења, постајући синови Божији „по благодати“.

У оба случаја крштење има везе са тајном Божијег синовства. У првом случају синовство се објављује, у другом се оно дарује.

Смрт, Васкрсење и очишћење од грехова

У свим културама постоји универзална симболика воде. Вода симболизује очишћење, живот и смрт. У Христовом Крштењу, ова симболика добија свој пуни смисао и доводи се у везу са вечним и непролазним животом Царства Божијег и отпуштањем грехова.

Христово Крштење је врхунац и испуњење Јовановог крштења, јер је Христова смрт заправо оно што људима омогућава очишћење од грехова. Смрт је крајња последица греха и узевши учешће у њој и победивши је Христос побеђује и грех. И једно и друго након његове смрти и Васкрсења више нису коначна реалност створеног света, него је то вечни живот у Божијем царству.

Ово је изражено у четвртој Јеванђељу, када приликом крштења Крститељ указује на Исуса као на „Јагње Божије које на себе узима грехе света“.

У црквеном предању Света тајна крштења се доводи у везу са умирањем старог, смртног човека и рађањем новог за живот вечни. То се односи како на садржај свете тајне, тако и на њену форму. Крштење хришћанина је учешће у Христовом крштењу које најављује његову смрт и Васкрсење, и које је у смрти и Васкрсењу добило своју пуноћу, као што ће и крштење сваког хришћанина добити своју пуноћу при преласку из смртног у вечни живот. ■■

Јављање Духа у виду голуба указује на причу о потопу. Са потопом овај догађај повезују још и симболика воде и пролазак грешног света и рађање новог.

Ипак за Јеванђелисте најзначајнија праслика је излазак из египатског ропства и прелазак преко Црвеног мора. Матеј и Лука у својој нарацији говоре о Христовом боравку у Египту у детињству и четрдесетодневном посту у пустињи (који указују на четрдесет година лутања Јевреја по пустињи пре доласка у Обећану земљу) након крштења, како би нагласили испуњење старозаветне типологије у догађајима из Христовог живота.

Христоцентричност Богојављења

Када разматрамо Богојављење приликом Христовог Крштења, не смемо previdети да је само оваплоћење врхунац откривења Бога: „Бога нико није видео никад: Јединородни Син који је у наручју Оца, Он га објави“ (Јн. 1, 18). Међутим, Христос је тридесет година живео међу људима, а само су ретки имали неко знање о томе да Он није обичан човек, него оваплоћени Син Божији.

Догађај Богојављења је откривање Његовог божанског идентитета. Глас Бога Оца са неба сведочи о томе да је Исус Његов љубљени Син а Дух, који у виду голуба слеће на Њега, потврђује да је Он онај на коме почива Свети Дух. Појам Месија – Христос, што у преводу значи Помазаник, значи „онај на коме почива Свети Дух“, будући да је обред помазивања, којим су у древном Израиљу постављани цареви, симболизовао изливање Божијег Духа на онога који се помазује. Тако, јављање Духа у виду голуба не значи да је Свети Дух „у голубу“, него се овде ради о сведочанству да је Свети Дух „у Исусу“. Исто тако, без присуства оваплоћеног Сина Божијег глас Бога Оца не би имао на кога да укаже. Исус Христос је централна личност јављања Свете Тројице. Ово Богојављење, дакле, не треба по себи узимати као откривење Свете Тројице, него као сведочанство о откривењу Триипостасног Бога у Христу.

Христово синовство и усыновљење хришћана

Приликом Христовог Крштења открива се Исусово синовство које постоји одувек. Они који се

Историјске слике из Архива Српске Православне Цркве

Др Владан
ЂорђевићЕпископ
Сава Дечанац

Епископ жички Сава Дечанац о Шиптарима („Албанезима“) 1913. године

Радован Пилиповић

Епископ жички Сава Дечанац (1831–1913) свакако је интересантна личност у високој српској црквеној јерархији друге половине 19. и почетка 20. века. Познатији много више по свом надимку Дечанац, кога је добио по монашкој обители у којој је замонашен и у којој је живео, него по презимену Бараћ, које такође потиче из Старе Србије, из његовог родног места Гњеждани код Новог Пазара. Замонашио га је Епископ рашко-призренски Мелентије у Царској лаври Високи Дечани у Метохији 1854. године, а већ до године је постао јерођакон и јеромонах. Обављао је у то време важну и одговорну дужност дечанског метоха у Пироту. Било је то време када су Високи Дечани имали метохе, духовне испоставе широм средњег Балкана, у Лесковцу, Нишу, Пироту, Врању, Софији, итд., који су такође били и важни у економском смислу. Са тог положаја 1861. одлази у Београдску богословију, и након стицања богословских знања враћа се на југ, постаје учитељ у Пећи, али је отишао одатле услед арнаутско-турских сплетки. Митрополит Михаило, познат

по својим добрим везама, препоручује га на даље школовање у Кијевску духовну академију, из које се враћа 1871. године. Једно време је био професор, али и ректор Призренске богословије. Призрен напушта 1873. године. У ратовима 1876–1878. био је командант Дежевско-ибарског добровољачког кора. Учествовао је и у раду Берлинског конгреса бранећи српске народне интересе и историјска права пред великим силама. Хиротонисан је 3. јула 1889. године за Епископа жичког. Том епархијом Српске Цркве управљао је све до смрти. Епископ жички Сава Бараћ Дечанац упокојио се 17. маја 1913. године у Чачку. Сахрањен је био у манастиру Жича, а посмртна жеља да му тело почива у манастиру Високи Дечани испуњена је када је тамо пренет на Видовдан 1936. године, где и данас лежи на монашком гробљу, крај олтарске апсиде.

Епископ Сава Дечанац је доживео ослобођење Старе Србије и Македоније 1912–1913. године, дочекавши да његови Високи Дечани, којима је чак посветио и књигу *Помозимо Високим Дечанима*, буду под заставом једне

српске краљевине – Црне Горе. У Првом балканском рату српска војска је у налету ка југу ослободила просторе старе немањичке државе, тако да су градови Тирана, Лушња, Елбасан и Драч били под српском војничком управом. Краљевина Србија је изашла на море природном саобраћајницом и географским путем, преко Ибарске долине, Косова и Метохије, надаље ка Јадранском мору долином реке Дрим. Ово територијално проширење није одговарало Аустроугарској, али и другим великим силама, које су се постарале да на Лондонској конференцији 1913. године креирају државу Албанију, која је била брана преобраћају Краљевине Србије у земљу са излазом на отворено море.

У прилогу дајемо писмо Епископа Саве Дечанца српском политичару и лекару Владану Ђорђевићу (1844–1930) у коме му се захваљује на поклону, ауторској књизи *Албанези и велике силе* (Лајпциг 1913). У овом писму имамо сведочанстава о историјско-етнографским опсервацијама Епископа Саве Дечанца о шиптарском народу и његовом односу са српским суседима.

Писмо Епископа жичког Саве Дечанца др Владану Ђорђевићу

Господину Владану Ђорђевићу,
бив. председнику Министарства,
Београд.

Преузвишени, Господине министре,

Примио сам послату ми књигу „Die Albanesen und die Grossmächte“ – која је штампана у Лајпцигу тек године.

Хвала Вам на пажњи, јер сам ја више од пола свога века пробавио међу Албанезима и познат ми је положај Албаније, а тако исто и обичаји и мешавина вера и језик Албанеза. Исто тако позната ми је судба тога полудивљег народа, у потпуном смислу насилничког, који се из свога гнезда: „Горњег и Доњег Пилота“ са јужног мора извукао – где је за време Немањића наших станао и чији је и поданик био – па на једанпут пустише своје шапе и преко Дукађина, преко срца српских земаља па стигну до 1876. све до Ниша, а намерни су били тим начином и тим путем стићи и до Видина – Дунава, само да се не догоди у том времену покрет српског народа, који устаде да тражи и брани своје земље. Као што рекох познато ми је у свима погледима ово насилничко племе полудивље, које је врло опасно, само кад му се даде маха.

За мене, као тако рећи домородца из тих крајева, ова је Ваша књига један драгоцен документ који као што се види, писао човек са даљим погледом и који богато располаже не само тек умном снагом, већ и неодољивом вољом, ретком енергијом и нечувеним богатим радом у корист српског племена, српских земаља и даље велике српске будућности.

Преко 60 година моје јавне службе, једнако сам се трудио да изнађем происхођење овога народа и да дознам од кога корена они (Албанези) постоје и има ли где на свету њихових рођака, а нарочито сам ово радио за време оно мојих неколико година бављења у Русији, користећи се и руском и страном литературом, али нисам могао ништа наћи о томе народу што би било важно и озбиљно и што би могло вредети да се забележи и истакне.

Колико је мени ствар позната из непосредног сазнања Ви сте ову књигу написали потпуно верно и онако, како је ствар у суштини својој.

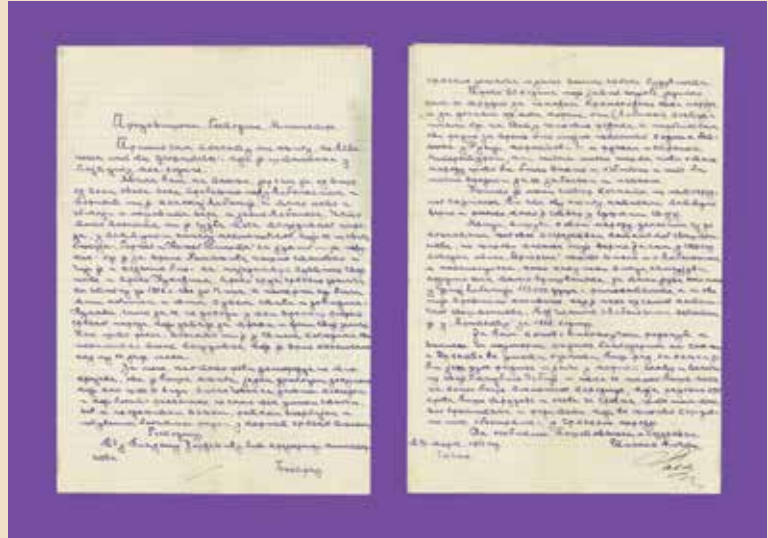
Немци, пишући о овом народу, долазили су до познавања његовог посредством католичког свештенства, но њихово писање није верно. Ја сам у 1888. год. поводом описа „Призрена“ нешто писао и о Албанезима и напоменуо сам, како кажу неки писци, описујући поједина села тамо хришћанска, да тамо једва има у целој Албанији 113.000 душа – римокатолика а и ово није правично казивање, кад је исто од самог католичког свештенства. Мој чланак о Албанезима печатан је у „Братству“ за 1888. годину.

Ја Вам поново високоучени родољубе и велики и неуморни радниче благодарим на пажњи, а Српство је умети оценити Ваш рад, са жељом да Ви још дуго радите и даље у корист, славу и величину своје Отачбине Србије и нека се множе Ваша љета на понос Ваше племените породице, која радосно пропраћа Ваше трудове и осећа се срећна, што има таквог хранитеља и родитеља, који ће њихово породично име обесмртити у Српском народу.

Са особитим поштовањем и поздравом.

29. – март, 1913. год.
Чачак

Епископ жички
+ Сава

– Како нас је видео и заволео Швајцарац Рајс (25. део) –

Руске трупе у Француској 1916. год.
(извор: wikimedia.org)

На руском фронту

Анђоније Бурић

Од заробљеника, бивших аустроугарских војника словенског порекла, биле формиране добровољачке јединице за борбу на Солунском фронту и на Добруци

Као што се, жарећи и палећи по Србији, нарочито у богатој Мачви, прославила 25. регимента 42. дивизије, тако се, после Колубарске битке и протеривања са српског тла, прославила и на руском фронту. А доказ те славе је Царски орден највишег степена, којим је одликован вараждински пук.

С јединицом се, наравно, прославио и њен фелдвобел Јосип Броз. Најмлађи наредник, водник у пуку, како је изјавио *Лајфу*, увиђајући некорисност вежбања аустроугарске војске, користио је све прилике „да научи о војној

знаности највише што је могао“. Жељан славе, могао је много. И чинио је све што је могао и на српском и на руском фронту кад је, после ратовања у Србији, пребачен у Галицију.

У борбама на Карпатима његова јединица је била од 16. до 26. фебруара 1915. године, а затим у источној Галицији од 16. фебруара до 24. марта.

Дочекала је руску офанзиву на Дњестру од 9. до 15. маја. Повукла се с Прута 13. маја.

Неколико пута је прелазила Прут 6. јуна, затим се борила јужно од Дњестра од 15. до 28. јуна.

Одатле је пребачена у Бесарабију где је била до краја 1915. године.

Кад је пао у руско ропство и кад су од заробљеника, бивших аустроугарских војника словенског порекла, биле формиране добровољачке јединице за борбу на Солунском фронту и на Добруци, Јосип Броз је одбио да им се прикључи. Рекао је:

– Нећу да се борим за српског краља!

Заборавио је оно што је, како је сам истицао, учио већ у почетку рата: „Могућност да се коначно ослободимо робовања хабсбуршком царству...“

Прича Хрвата – српског добровољца

Један други заробљеник, Лујо Ловрић, Хrvat, резервни поручник аустроугарске војске, рођен у Цриквеници, сликар по занимању, овако је, својевремено, аутору овог фељтона сведочио о збивањима у Русији:

– Био сам, као аустроугарски поданик, мобилисан и убрзо потом упућен на руски фронт. Био сам у чину резервног поручника. Командовао сам четом. У њој су били моји другови, Хрвати. Вребали смо zgodну прилику да се предамо Русима јер нисмо хтели да се боримо против наше словенске браће. То је било 1915. године. Српске трупе су у то време још биле у земљи, пружајући последњи отпор немачким, аустроугарским и бугарским завојевачима. Убрзо потом дошло је до оног трагичног повлачења кроз врлетне албанске стазе, на којима су заувек остали многи српски војници.

Једног дана, у сутон, искористивши добру прилику, ја сам се са својом четом, у којој је било 220 људи, предао Русима. Третирани су нас, разуме се, као заробљенике. Али, логор у коме смо били, из дана у дан се увећавао – многи аустроугарски војници словенског порекла предавали су се. То је била маса младих, углавном школованих људи. Жеља нам је била да се пребацимо на Солунски фронт, тамо где су се већ борили српски војници. Неки су тамо стигли, а моја дивизија, пошто је завршила обуку, нашла се у августу и септембру 1916. године на положајима у Добруци. Није важно, говорили смо, на коме се фронту тучемо, важно је да се тучемо за исте циљеве и идеале...

Српска команда је признала чи-

У славу руских пукова

Седмог априла 1916. године руске трупе искрцале су се у Марсељ да би се на западном фронту, раме уз раме, бориле са енглеским, белгијским и француским јединицама против заједничког непријатеља.

Тим поводом француски маршал Жофр упутио је француској војсци ову заповест:

„Наша верна савезница Русија, чија се војска тако храбро бори против Немачке, Аустрије и Турске, хтела је да Француској да нову залогу свога пријатељства и још прочитати доказ своје преданости општој ствари. Руски војници, изабрани међу хиљадама храбрих, којима командују најчувенији официри, долазе да се боре у нашим редовима. Ви ћете их дочекати као браћу; показате велику љубав за оне који су напустили своју домовину да би дошли и борили се уз нас.

У име француске војске желим добродошлицу официрима и војницима руских трупа које су приспеле у Марсељ; клањам се пред њиховим заставама, на којима ће се убрзо исписати речи заједничких победа.“

нове које смо до тада имали, па сам поново био командир чете, али не више оне која је против своје воље била у служби црножуте монархије, већ чете добровољаца, спремне да се у љутим бојевима бори за слободу словенских народа. Млади, полетни, одважни, једва смо чекали да се нађемо на фронту...

Тако расположени стигосмо на Добруцу, на љуто бојиште. После повлачења румунских снага, Бугари су ојачали и успели да нас потисну... На нас су кидисала два и по пука Бугара. Наш пук је био мали, имао је само три батаљона. Али, морали смо да их задржимо и повратимо положаје. И ми смо прихватили команду, која је владала у српској војсци: старешина је увек ишао напред, јер је команда гласила: „За мном!“ Уочили смо једну ствар код српских официра: нису предлагали за одликовања, а она су се делила после сваког љутог боја. И то овако: построје се преживели, а командант пука пита: „Војници, чије груди заслужују да понесу најве-

ће српско одликовање?“ А војници су увек знали ко је заиста био најхрабрији...

Описујући начин прикупљања добровољаца и њихову жељу да се што пре нађу на фронту против жуто-црне монархије, Лујо Ловрић истиче овај моменат:

– Први велики догађај у животу био је у Одеси 1916. године. Били смо постројени за параду и презимање пуковских застава које су стигле са Крфа. Од бивших аустроугарских војника, који су се предали Русима, била је формирана Прва српска добровољачка дивизија. Био је то скуп седамнаест хиљада људи који су дошли да својом крвљу, својим животима помогну српској браћи на Солунском фронту...

Био је то велики догађај и велики тренутак у моме животу. Савезничка команда хтела је да се увери да су бивши аустријски војници спремни да гину за Србију, за савезнике, за слободу...

– *наставити се* –

Културна разноликост кроз призму антропологије

Скулптура Милошевић Самаријана,
Франк Летери 1976, Холандија (wikipedia.org)

Антропологија данас

Саша Велимир

Циљ антропологије је да обухвати проучавање култура
и друштва у свој њиховој свеукупности

Колико је антропологија као наука данас важна, у доба глобализације и уједначавања култура? Да ли упознавањем других учимо нешто, боље се разумемо и самим тим коригујемо?

Савремена дешавања терају нас да размишљамо о другима. Ко су ти други, како их сагледавамо и дефинишемо. Одувек је постојала тенденција посматрања и изучавања некога и нечега другачијег од нас, која се и кроз научне дисциплине пројављивала. Међутим, данас када живимо у мултиетничким друштвима, када је на снази тржишни либерализам, глобална комуникација, савремена технологија и тероризам појачава се питање промишљања о њима.

Многа питања се намећу и траже свој одговор, од дефинисања личног идентитета, примарне породице, света око нас (локалног до глобалног), смисла живота, и шире. Постоје одређене законитости на које нам указују поједине научне дисциплине, али и поред тога живот бива неухватљив.

Кроз историју људске врсте увидели смо веома различите облике друштвеног уређења, система вере, облика брачних заједница, као и различитих прихватања другачијег од себе. Судари светова одувек су постојали, па се тако и дан-данас пројављују на разнолике начине и облике (економске, полне, расне, расне у културолошком, етничком и

религијском контексту). А честа тенденција је управо сагледавање других као претње.

Дисциплина у чијој основи је проблематика другости је антропологија, уз помоћ ње упознајемо друге као и оно што нам је страшно. Карактерише је различито поимање опуса људске стварности, а могли бисмо је најуже дефинисати као „најопштију науку о људском роду на целој нашој планети кроз читаво време. Она је спој два људска аспекта, биолошког и културног“. У најширем контексту проучава човека, његову културу и језик, развојну прошлост, сличности и разлике (од генетских до културолошких). Истражује како људи живе, шта раде, мисле и ка-

ко се односе према својој околини. Реч антропологија долази од грчке речи „антропос“ што у преводу значи човек или онај који гледа према горе.

Антропологија поседује интердисциплинарну отвореност, стога има и широк спектар разноликости тема као и методолошких приступа у оквиру дисциплине. Кроз ову дисциплину стичу се знања која нам пре свега могу послужити као критички апарат за различиту врсту социолошких феномена.

Данас су се научни циљеви антропологије променили у односу на саме почетке заснивања дисциплине. Проширује се њено поље истраживања на бројне поддисциплине. Некадашњи предмет истраживања представљале су данас готово нестале заједнице, тзв. „примитивне“, „дивље“ и „маргиналне заједнице“, док је савремена антропологија усмерена на проучавање комплексности друштва и његових проблема.

Савремена истраживања баве се темама као што су културни идентитет, политичка и културна транзиција, антропологија постсоцијализма, материјална и нематеријална културна баштина, мултикултурализам, глобализација, нови религијски покрети, популарна култура, различите под-културне групе, регионални феномени, питања родног идентитета, нове урбане легенде и ритуали... У основи кроз своје студије ова дисциплина изучава савремену социо-културну анализу друштвене стварности и културне разноврсности на националном, регионалном и глобалном нивоу.

„Циљ антропологије је да обухвати проучавање култура и друштва у свој њиховој свеукупности, отуда и повремени тенденција да се интегрише са осталим друштвеним и природним наукама, а са друге стране распарчава у нове научне дисциплине. У свету се увелико го-

вори о когнитивној, симболичкој, архитектонској, урбаној, психолошкој, политичкој или еколошкој антропологији,“ расправе и теорије су бројне, као и њихове смене услед непотпуне објашњивости људског понашања.

Намера може бити промоција ове дисциплине, међутим циљ ове приче је ипак нешто више. Ако имамо у виду да све током свог живота учимо, од људског мишљења, понашања и веровања, онда морамо знати да то у ствари називамо културом. Појам културе је иначе базични појам антропологије, и заправо представља у најуопштенијој дефиницији „скуп понашања која људи уче и заједнички деле у одређеном раздобљу, и природном и друштвеном“. Људи се разликују како кроз биолошке датости тако и у погледу културних навика, с тим што је једина разлика у томе што се културолошки контекст стиче. Стога људско мишљење, понашање и веровање треба посматрати кроз призму културе, научног садржаја, који је стечен, не природно дат, а самим тим и различит. А антропологији је циљ управо да истражи како људи живе, мисле и раде, где фокус није на индивидуи, већ припаднику заједнице, где се заправо шири контекст узима у обзир.

Оно што је наша навика је то да подижемо бедеме који се заснивају на непознатости, неинформисаности и отуђености, и стварање јаза између „њих и нас“, да се више готово не види јединство људског рода. Антропологија нам указује на културну разноликост и различитост друштвених устројстава, међутим више се не пројектује у далеке просторе како би тражила тзв. „примитивног дивљака“, већ другачијост налази међу нама, у нашем друштву, граду и комшилуку. Расправа о другој и

Антропологија нам указује на културну разноликост и различитост друштвених устројстава, међутим више се не пројектује у далеке просторе како би тражила тзв. „примитивног дивљака“, већ другачијост налази међу нама, у нашем друштву, граду и комшилуку.

другачијем пројектује се на различите сфере, етичке, религијске, класне, расне... а оне бивају различите у времену и простору. Међутим, ако имамо у виду да се људи разликују кроз биолошку датост, као и кроз културолошке навике, и да су заправо те културолошке навике стечене током живота, онда увиђамо да у суштини говоримо о једном јединству људи, а са друге стране о широком спектру облика живљења. А с обзиром на то да ће разноликости увек бити, велики значај антропологије огледа се управо у томе што нам приближава схватање о свему томе.

Проблематика „другог“ неретко доводи до конфузних и проблематичних међуодноса, произведених пре свега површним познавањем истог тог другог. А феномен непознатог и другачијег се данас усложњава, „како кроз раст популације, тако и кроз све динамичније метаморфозе и хомогених и хетерогених друштава од којих се свако бори за своје парче признања и опстанка у све тешњем амбијенту“. Истраживање социјалних феномена који су нам блиски по свакодневном искуству додатно инспиришу ову дисциплину и подстичу развој критичког мишљења о социјалним и културним феноменима. Разумевањем разлика међу људима, културном разноликошћу и разменом, подстаћи ћемо међусобну отвореност за упознавање и разумевање, што ће створити основу међусобног уважавања и вредновања. ■■

Православни катихета 12/14

Православни часопис
вероучитеља Архиепископије
београдско-карловачке

Са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја, светлост дана угледао је нови број часописа вероучитеља Архиепископије београдско-карловачке. Тема овог броја *Православној катихети* је „Будућност верске наставе“.

У уводном слову, под насловом „Црква је школа вечног живота“, Патријарх Иринеј поздравља и благосиља наше вероучитеље: „...Полазим од своје уверености да се свесно и трезвено односите према нечему чему сте се до сада спремали школујући се и оспособљавајући се за наставнике верске наставе, или вас који сте кроз досадашње искуство и рад на том пољу већ осведочили. Свети задатак који вам је поверен у подизању школских нараштаја кроз стицање верског образовања непрестано треба да вас опомиње на узвишеност циља пред којим стојите...“

Одбор за верску наставу при Архиепископији београдско-карловачкој позива на сарадњу, која се огледа у већем ангажовању свих на овој Њиви Господњој како би се нараштаји младих извели на животни пут врлинских вредности.

„Црква и просвета је место где се ми као школска деца срећемо са својим Учитељем који нас препознаје и грли, милује и храни (пита – васпитава) својим земаљским и небеским даровима. Та храна је најпотпунија наука која нас води јединоме свецилу, а тај циљ се назива нашим спасењем. Ето, то је разлог зашто указујемо на педагошку димензију Цркве и зашто је неопходно

да се још у најранијем узрасту, па потом кроз редован школски период, ми сами, а потом и поверена нам деца упознавају са црквеним схватањем образовања и васпитања. Стичући такво знање и преносећи га на васпитанике, даћемо одговор пред Богом, Црквом, претпостављенима и сопственом савешћу као оцениоцима нашег рада,“ напомиње Патријарх Иринеј.

Катихета је подељена у неколико тема. Прва тема – „Будућност верске наставе“ – обрађена је у текстовима: „Будућност веронауке“ (Радомир Маринковић); „Васпитање је незамисливо без хришћанске компоненте“ (др Зоран Аврамовић, директор Завода за унапређивање образовања и васпитања); „Веронаука не сме да буде маргинализован предмет“ (Јасмина Ђелић, руководилац Центра за вредновање и истраживање); „Комисија за верску наставу Владе Републике Србије“ (Снежана Павловић, заменик председника Комисије за верску наставу); и „Нека питања о будућности веронауке“ (Предраг Ђукнић).

Блок тема „Светоотачке педагогије“ чине текстови: „Климент Александријски о онима који подучавају“ (мр Драгана Тодоровић); „Александријска катихетска школа – Дидаскалија“ (Меријен Дорман); „Однос светих Отаца према античкој књижевности и образовању кроз античку књигу“ (мр Драгана Тодоровић); „Свети Јустин Ђелијски о просвети“ (Немања Шкерлић); „Пасија Светог Христофора“; „Менструација и свето причешће, Светом Августину Кентерберијском, просветитељу васцеле Енглеске“ (Свети Григорије Велики Двојеслов).

О „Мисији Цркве“ читамо: „Мисија Цркве током постмодернизма“ (Петрос Василијадис); „Религиозно васпитање у епохи постмодерне“ (председник Одељења спољних црквених веза Московске Патријаршије

Митрополит смоленски и калињинградски Кирил); „Нема живе парохије без мисије“ (Владика Данило Будимски).

Из праксе вероучитеља сазнајемо више о самој верској настави, па су ту следеће теме и наслови: „Најмлађи мислиоци, мали осврт на један битан аспект глобализације“ (Горица Вујчић); „Велико Да и Велико Али; Уметничка дела у верској настави: могућности и ограничења“ (Вук Јовановић); „Писана припрема за час“ (др Растко Јовић); „Посета културно-историјским и верским споменицима Карађорђевог парка и Светосавског платоа“ (Велибор Мартиновић); „Приказ примера употребе ИКТ – Информационо-комуникационих технологија у настави“ (Јелена Петрановић); „Значај кабинета за веронауку“ (Раде Шалипуровић).

Последње поглавље *Катихете* је „Хроника“ (нашег живљења, теме и догађаји): „Одељење за дијалог у култури АЕМ“ (Стеван Јовановић); „Живот је јачи од нас, ми смо мали, али је велики живот у нама“ (Горица Вујчић); „Литургијски фестивал“ (Анђелко Додер); „Васкршњи пакетићи – ђаци Београда ђацима Косова и Метохије 2014“ (Предраг Ђукнић), као и догађаји везани за Војску Србије.

Главни и одговорни уредник *Катихете* је протојереј-ставро-

фор др Драгомир Сандо; у Уређивачком одбору су: мр Драгана Тодоровић, Радомир Маринковић, Предраг Ђукнић, Бранислав Кецић, а сарадници су: др Растко Јовић, Срећко Петровић и Славиша Костић.

Б. К.

Драгољуб Б. Ђорђевић,
Предраг Стајић, Драган
Тодоровић (прир.)

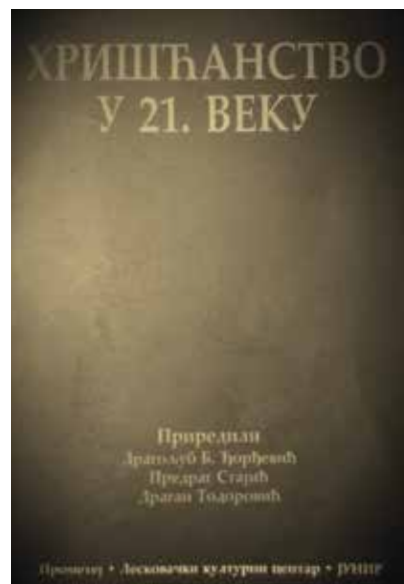
Хришћанство у 21. веку

Нови Сад : Прометеј ; Лесковац:
Лесковачки културни центар ;
Ниш : ЈУНИР, 2014
320 стр. ; 24 cm
ISBN 978-86-515-0988-2

Током прошле године, у задњем издавачком подухвату Прометеја из Новог Сада, Лесковачког културног центра и ЈУНИР-а из Ниша објављена је изузетно занимљива књига *Хришћанство у 21. веку*. Управо овако биле су насловљене четири трибине у организацији Лесковачког културног центра које су претходиле уобличењу текста – оно што је на њима речено преточено је у књигу коју имамо пред собом. Велики број аутора се истински потрудио да се суочи са изазовом да одговори на то шта да очекујемо од хришћанства у 21. веку, али и шта да хришћанство очекује од 21. века. Посебан квалитет књиге јесте искреност коју су аутори показали у својим чланцима. У односу на многе радове који су писани како би задовољили сваког читаоца, овде имамо осећај да аутори спремно преузимају на себе опасност да буду критиковани због начина на који се обрађају,

не желећи да се допадну свима, него да се допадну истини.

Аутори који су потписани у књизи припадају свим хришћанским конфесијама, што је посебно богатство јер нам даје једну много ширу слику о ономе шта хришћанство јесте. Истовремено, сви ови ставови нам показују разноликост и богатство саме Србије. Између осталих аутора, о. Зоран Крстић наглашава да је будућност Цркве „слаба црква“. У почетном периоду хришћанства Црква је била немоћна, што је произишало из друштвене неслободе. „Слаба црква“ која нам је данас потребна, закључује др Крстић, јесте Црква која је „немоћна“ из чина слободног и апсолутног „предавања вољи Божијој у друштву“. Драгољуб Ђорђевић даје позитивне оцене у вези са православљем, верујући у његову будућност, чак и процват. Међутим, он не гаји исти оптимизам по питању социолошке перспективе хришћанства колико „духовне“ верујући да се хришћанство не сме заробити религијом, него је потребно „ослобођење унутарњег човека у православној духовности“. Епископ Јован Пурић кроз своје предавање нагласио је опасност егоцентризма и индивидуализма који је затровао човека и друштвене односе. За будућност хришћанства, по мишљењу већине аутора, највећу опасност представља номинална припадност хришћанству. Номинална припадност јесте проблем који омета дијалог и сарадњу у екуменским односима. У вези са екуменским односима, управо је Раде Кисић успео да у релативно кратком формату изложи изузетно сложене односе, циљеве и перспективе екуменског покрета, али пре свега и православног деловања у истом. Сергеј Флере у својој пројекцији будућности хришћана сматра да ће, и поред свих проблема које доноси ново време, хришћанство опстати, али уз крупне промене. У Евро-

пи ће оно постајати све маргинализоване, док ће глобални југ расти. Већ данас, 26% укупног броја хришћана је у Европи, а 24% у Африци са тенденцијом даљег раста. Иван Маркешић, покушавајући да објасни модерну секуларну државу, закључује да би модерна држава требало да пружи слободу религији за сопствени развој, а не да њом управља. Другим речима, секуларна држава требало би да буде неутрална, допуштајући религијски развој, а не сме учинити општим само „секуларни свјетоназор.“

У књигу је, поред текстова учесника трибине, уврштен и један чланак проф. Радована Биговића из 1996. године „Православна црква на крају другог миленијума“ у којој проф. Биговић пророчки излаже неке проблеме православног богословља који као да ни до данас нису превазиђени.

Овај кратак увид у садржај књиге, у најкраћим цртама показује сву њену слојевитост и дубину, али истовремено и пријемчивост због тема којима се бави. Топло је препоручујемо како теолозима, тако и студентима различитих профила, али и свим лаицима који су заинтересовани за динамику хришћанства у савременом свету.

др Растко Јовић

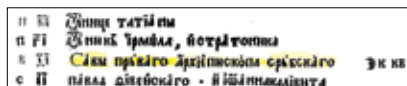

ЦРНА ГОРА

Светосавска традиција

Данас се може чути да се за Светог Саву у Црној Гори није знало и да је Светог Саву у Црну Гору „уве-зао“ 1856. године, за време владе књаза Данила Петровића, Митрополит Никанор Ивановић Његуш.

Занимљиво је видети од када се заправо слави име Светог Саве, и то управо у Катунској нахији као језгру старе Црне Горе.

Сведочанства о слављењу Светог Саве у Црној Гори постоје још од времена од када се Зета почела називати тим меном, управо у књигама која су штампане 1494. године у Црнојевића штампарији у Катунској нахији, тј. на Цетињу (које по административној подели припада Катунској нахији). У календару *Цетињској молићвослова* за 1494. годину у јануару се слави Свети Сава, а поред њега у фебруару Свети Симеон Мироточиви и у новембру Свети Стефан Дечански. Неспорно је да се и у време Црнојевића славио Свети Сава и да су такође прослављани и остали светитељи светородне лозе Немањића. Интересантно је то што је репринт овог календара 1994. године објавила Матица црногорска, у књизи под насловом *Пасхални циклус Бурђа Црнојевића*.

Извор: <http://www.in4s.net>

БЕОГРАД

Народни музеј: Свети Сава

Обележавајући Савиндан, Музеј Вука и Доситеја је посетиоцима пожеleo добродошлицу новом тематском изложбом „Свети Сава“, која је отворена 27. јануара у простору Оцаклије. У музеју посвећеном прегоцима српске културе, захваљујући чијем деловању су просветитељским идејама унапређивани наш језик, култура и историја, тематском изложбом „Свети Сава“ присећамо се улоге и значаја које је за образовање и културу у средњовековној Србији имао Растко Немањић. Одабраним копијама фресака из фон-

СВЕТОСАВСКИ ТУРНИР У ШАХУ 2015. Г. ЗА СТУДЕНТЕ И ПРОФЕСОРЕ
ФАКУЛТЕТА, АКАДЕМИЈА И ВИСОКИХ ШКОЛА БЕОГРАДА

Никола Потпара победник Светосавског турнира

Већ традиционално одмеравање шаховске снаге студената, студенткиња, асистената и професора факултета, академија и виших школа у Београду, а поводом школске славе Светог Саве, одржано је у недељу, 1. фебруара 2015. г., у згради Православног богословског факултета. Ове године турнир је имао и међународни карактер јер су учешће узели и студенти из Црне Горе и Босне и Херцеговине.

Пре почетка турнира учеснике су поздравили проф. др Драган Милин, у име домаћина, и Небојша Баралић, у име Универзитетског спортског савеза Београда.

Поред студента и професора такмичили су се представници Студентског центра и Завода за унапређивање образовања и васпитања, као специјални гости. Турнир се играо по швајцарском систему у 7 кола са темпом игре 10 минута по играчу уз бонификацију од 5 секунди по потезу.

Заслужено је победио, и оправдао улогу првог фаворита турнира, студент Физичког факултета Никола Потпара, са 6 освојених поена. Друго место припало је Стефану Илићу (Математички факултет) са 6 поена, а треће место је освојио проф. др Драган Милин, који је уједно понео звање најуспешнијег професора на турниру. Он је освојио 5 поена колико је имао и Давид Шаренац, студент Правног факултета. Друга професорска награда припала је проф. др Милошу Недељковићу (Машински факултет), а трећа асистенту на Православном богословском факултету мр Сави Милину.

Код студенткиња најбоља је била Лена Миладиновић (Факултет политичких наука), женски ФИДЕ мајстор, са 4,5 поена, која је у укупном пласману освојила четврто место. Друга је Маја Милановић (Машински факултет) са 3,5 поена.

Сви учесници су добили пригодне поклоне у виду књига, а најбољима су припале новчане награде, пехари, дипломе, графике. Награде је уручио проф. др Владимир Копривица, председник Универзитетског спортског савеза Београда и декан Факултета за физичку културу и спорт.

Као и сви ранији турнири и овај је био квалификациони за финални турнир студената и студенткиња Београда који већ седму годину носи назив „Трофеј Верице и Срећка Недељковића“ (Машински факултет, 19–30. 5. 2015. године). Пласман су обезбедили Никола Потпара и Лена Миладиновић. Организатори турнира су били Универзитет у Београду, Православни богословски факултет, Универзитетски спортски савез Београда, Шаховски клуб „Богослов“ и Шаховски клуб „Студентски град“.

Небојша Баралић

да Галерије фресака у прилици смо да видимо како је лик Светог Саве представљан на средњовековном живопису, као и на иконама, које уједно сведоче о настајању и ширењу култа ове значајне историјске личности. Тежећи да се улога Светог Саве посетиоцима представи на што целовитији начин на изложби су своја места пронашла и раритетна издања Доментијановог

Житија Светио Симеона и Светио Саве и Схематиграфија Христофора Жефаровића, која се чувају у оквиру изузетног библиотечког фонда Музеја Вука и Доситеја.

Радовима који су у оквиру треће фазе санације Музеја Вука и Доситеја завршени у складу са планираном динамиком, услови чувања и излагања културних добара су у овом музеју усклађени са савреме-

У БЕОГРАДУ

Светосавска приредба у Школи за оштећене слухом – наглуве „Стефан Дечански“

У Школи за оштећене слухом – наглуве „Стефан Дечански“ у Београду 27. јануара је одржана светосавска приредба поводом школске славе Светог Саве на којој су гости били престолонаследник принц Александар Карађорђевић и његова супруга принцеза Катарина. Због великог успеха поменуте приредбе, иста је репризирана у среду 4. фебруара уз присуство гостију, званица, ученика Осме београдске гимназије и екипе образовног програма РТС-а, која је снимила целу приредбу.

У поздравном слову, директор школе гђа Лепосава Петровић истакла је да је изведени програм плод великог залагања ученика, васпитача и наставника ове школе, али и да би приредбе биле још богатије када би школа имала одговарајуће услове. Пошто школа „Стефан Дечански“ нема свечану салу за приредбе и друге скупове као најповољније решење нуди се куповина монтажне бине која би се, по потреби, монтирала у сали за физичко васпитање. Пошто школа није прилици да из сопствених средстава купи поменуту бину, средства ће се скупљати у хуманитарној акцији.

Корак ка реализацији ове идеје биће хуманитарно вече у парохијском дому Спомен-храма Светог Саве у петак 20. фебруара са почетком у 18 часова, односно после вечерње службе у Цркви Светог Саве. У програму ће учествовати ученици школе „Стефан Дечански“, Осме београдске гимназије, као и Христина Панић, интерпретаторка традиционалног српског певања. Улазнице ће се плаћати у виду добровољног прилога у износу од 100 динара. Добро нам дошли!

В. Маршиновић

на мостарском гробљу у Бјелуши-нама служен је парастос. Помену за покој душе присуствовали су и чланови Српског просветног и културног друштва „Просвјета“ – Градски одбор Мостар и Српског просветног и културно-уметничког друштва „Гусле“ Мостар.

Након молитве, бираним речима о Алекси Шантићу, присутнима се обратио потпредседник СПКД „Просвјета“ – ГО Мостар Ранко Чворо и члан Управног одбора овог друштва Шемсудин Златко Сердаревић.

Извор: eparhija-zahumskohercegovaacka.com

НОРВЕШКА

Електрични аутомобили

Где је продато највише електричних аутомобила током 2014. године? Са 18.649 продатих електричних возила у 2014. години, Норвешка је престигла Француску и постала највеће тржиште аутомобила на електрични погон у Европи. У истом периоду, Французи су купили 15.046 електромобила. Француска је тако изгубила прво место које је држала у 2013. са 13.954 продата електрична аутомобила.

Као и 2013, и 2014. године трећу и четврту позицију по обиму продаје електричних возила држе Немачка и Велика Британија, док на глобалном нивоу главна тржишта ове врсте возила остају САД и Јапан.

Међутим, упркос скоку продаје за 60 одсто у 2014. г., тржиште нових електричних возила чини тек 0,5 одсто европског аутомобилског тржишта. Најпродаванија електрична возила у Европи у 2014. години била су нисан лиф, рено зои и тесла с, бе-ем-ве и3 и фолксваген е-ап.

Извор: Б92, Тајџи

ним музеолошким стандардима. Изложба траје до 22. фебруара.

Извор: Народни музеј

ОБРЕНОВАЦ

Концерт „Србских православних појаца“

У оквиру циклуса сабрања које је покренула обреновачка црквена општина, у четвртак, 29. јануара 2015. године, млади људи сабрали у певачкој групи „Србски православни појци“, махом студенти теологије, пружили су Обреновчанима незабораван концерт. Ова певачка група, настала по благослову Патријарха српског Г. Иринеја, негује певање духовне и традицио-

налне музике. Где је српска песма ту је и српски народ, речи су вође ових дивних појаца који су током концерта поред духовних песама певали песме из Шумадије, Косова и Босне, разгаливши срца присутних Обреновчана.

Извор: Епархија ваљевска

СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ

Нови број Српског сиона

Из штампе је недавно изашао нови број *Српског сиона*, гласила Епархије сремске. Најновији број овог листа тематски је посвећен питању мисије Цркве.

Извор: Епархија сремска

МОСТАР

Годишњица упокојења Алексе Шантића

Поводом деведесет прве годишњице упокојења Алексе Шантића, на гробу овог знаменитог песника

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА Рукоположена прва жена епископ

У Цркви Енглеске, која је део велике Англиканске заједнице, рукоположена је прва жена епископ. Посвећење је обављено у понедељак 26. јануара у Јорку.

У присуству више од 1000 људи, дотадашња свештеница, 48 година стара Либи Лејн [Libby Lane], именована је за епископа Стокпорта.

Када је архиепископ Јорка Џон Сентему, који је предводио богослужење, упитао сабрање: „Да ли је ваша воља да она буде посвећена?“ и након громогласног одговора: „Јесте“, олтару је пришао свештеник Пол Вилијамсон и узвикнуо: „Не, тога нема у Библији. Уз дужно поштовање, Ваше Преосвештенство, молим да проговорим о овој апсолутној препреци.“ Након што је архиепископ Сентему наставио са службом, не обративши пажњу на његове речи протеста, Вилијамсон се удаљио.

У интервјуу за телевизију „Скај“, који је дао истог дана, Вилијамсон је појаснио свој став, истакавши да су од времена светих апостола до данас епископи и свештеници били само мушкарци. На примедбу новинарке да Црквом доминирају мушкарци, свештеник се није сложио, навевши неке службе које у Цркви врше жене. „Реците ми зашто ја не могу да родим дете?“, упитао је Вилијамсон, „Бог је створио човека и жену, они раде различите ствари, по Његовом плану, и ми не можемо да правимо замену. Материнство и свештенство нису ствари које могу да се замене“.

Англиканска црква је по питању рукополагања жена подељена на оне који сматрају да је оно у складу хришћанском вером, и оне који су, попут Пола Вилијамсона, ближи разумевању Православне Цркве и који се не слажу са овом новином.

У ФРАНКФУРТУ

„Фантастични светови. Албрехт Алтдорфер и експресивно у уметности око 1500. г.“

На овој сензационалној изложби у Франкфурту у Музеју Штедел (Städel) насловљеној „Fantastische Welten. Albrecht Altdorfer und das Expressive in der Kunst um 1500“ – „Фантастични светови. Албрехт Алтдорфер и експресивно у уметности око 1500. г.“, изложене су слике, скулптуре и графике сликара Албрехта Алтдорфера из Регензбурга (око 1480–1538), Волфа Хубера из Пасауа (око 1485–1553), анонимног мајстора из Пасауа чије иницијале једино знамо, те се назива једноставно мајстор ИП (који је био активно сликао после 1520. г.), као и дела сликара Ханса Лајнбергера, активног у Ландсхуту између 1510. и 1530. г.

Ови уметници су представници у историји уметности познате „дунавске школе“ (Donauschule) у раном 16. веку. Утицај ове школе се може пратити не само у долини Дунава, већ и шире, у северној Немачкој, Холандији, на североистоку Француске, у Швајцарској, Италији, Аустрији, Чешкој и Пољској. Да ли су ово све биле и сфере личног деловања ових сликара, није фактима поткрепљено, али језик слика говори о директном или индиректном утицају.

Куратори су изложбу конципирали у шест тематских одсека – слике са мотивима Св. Христифора и изображање људи. У фокусу другог одсека су слике које се разликују од слика старије генерације, али са друге стране показују извесну мотивску сличност са њима.

Ова изложба генерално говорећи отвара сасвим неслуђене димензије продуктивне имажинације уметности у раном 16. веку, односно онога што су концептори изложбе анахроно насловили експресивношћу. Ова задивљујућа изложба тематизује не само сликарске врхове „дунавске школе“, већ и пут ка аутохтоном изразу неописиве имажинативне снаге и богатства. Ова изложба била је отворена до 8. фебруара. *Прошођакон Зоран Андрић*

Према писању информативног портала Би Би Си, у Цркви Енглеске служи 7.798 свештеника; од тога броја, 1.781 су жене свештенице. У исто време, поред 101 епископа Цркве Енглеске, сада постоји и жена епископ. Прошла је 21 година откако је у Цркви Енглеске рукоположена прва жена свештеница. Иначе, у свету постоји 30 жена које служе као епископи у различитим англиканским конгрегацијама.

Извор: bbc.com; svetosavlje.org

У СКАДРУ

Прослава Савиндана 2015. г.

Са благословом Архиепископа албанског Г. Анастасија и Митрополита црногорско-приморског Г. Амфилохија, у недељу 25. јануара 2015. године прослављен је празник

Светог Саве Српског у Враки и Скадру. Делегацију Митрополије црногорско-приморске чинили су протојереј-ставрофор Радомир Никчевић, професор Богословије Светог Петра Цетињског г. Душан Биговић и уредник катихетског програма Радио Светигоре теолог Александар Вујовић. Литургију у Цркви Свете Троице у Враки служио је свештеник Радомир Никчевић. По завршеној служби и подели светосавских пакетића најмлађима, сабране вернике поздравио је професор Цетињске богословије г. Душан Биговић.

Након Литургије пререзан је и славски колач у част Светог Саве, а потом је приређен традиционални светосавски програм. У току програма све присутне поздравио је председник Удружења Срба и Црногора-

ца „Морача – Розафа“, г. Павле Брајовић – Јакоја. За све присутне полазници курса српског језика у Скадру рецитовали су и певали светосавску химну и светосавске песме, заједно са скадарском музичком групом „Класик саунд“. Светосавска прослава у Скадру завршена је светосавским коктелом за све присутне.

Извор: Радио Светицора

ЛИБАН – СИРИЈА

Снегом оковане избеглице

Снег и оштра хладноћа захватили су либанску долину Беко, где се око 400.000 сиријских избеглица, који живе у шаторима од најлона и на прљавом поду, боре да очисте снег и да се угреју. Високи комесар Уједињених нација за избеглице известио је да је више од 100 шатора затрпао тежак снег, и многе избеглице су у страху да ће се срушити једино склониште које имају.

Међународна православна хришћанска добротворна организација (ИОСС) помаже онима који су у невољи; ове зиме се бави дистрибуцијом грејних пећи и ваучера за гориво за 550 избегличких породица и угрожених либанских породица. Почев од 2012. године ИОСС је пружио хуманитарну помоћ за више од 2,4 милиона сиријских грађана који живе као избеглице у Либану, Јордану, Ираку и Јерменији, као и Сиријцима расељеним у сопственој земљи због грађанског рата који прети да избрише хришћане из области у којима они живе још од оснивања хришћанске Цркве, већ два миленијума.

Извор: ОСП / сцц.срб

САУДИЈСКА АРАБИЈА

Хришћански споменици из 5. и 6. века

Саудијска Арабија, држава у којој не постоји ниједна хришћанска богомоља, и у којој осим страних

радника на привременом боравку по званичним подацима нема хришћана, некада је – као и цело Арабијско полуострво – била насељена хришћанима. Иако су арапска освајања и исламска експанзија у овом делу света збрисали хришћанску цивилизацију, још увек постоје трагови и сведочанства о хришћанској историји ове земље.

Тако је недавно један француско-саудијски тим археолога вршио ископавања у пустињи у области Најран (Награн), где је открио већи број натписа урезаних на планини Каукаб у периоду између 5. и 6. века. Стручњаци су успели да из набатејског језика идентификују имена „Муртад“ и „Рабин“, који се помињу у код нас мало познатој такозваној *Књизи Химјаријиа* [енг. *Book of Himyarites*] – списку имена Мученика награнских који су пострадали за Христа око 522. године (за време прогонитеља хришћана Јусуфа Ду Нуваса, који је у нашим старијим изворима познат као цар Дунаан).

Поред имена мученика, цитати из Старог и Новог Завета, као и многи крстови, уклесани су на планини. Укупна дужина натписа је један километар. Овај проналазак је један од најстаријих споменика хришћанске културе у јужној Саудијској Арабији који је познат научницима.

Иначе, спомен на страдање Мученика награнских се у римокатоличком календару обележава 24. октобра, у јаковитском месецослову 31. децембра, у мелкитском календару 2. октобра, у јерменском синасару 20. октобра, и у етиопском календару 22. новембра. У православном црквеном календару Страдање Св. великомученика Арете и Мученика награнских пострадалих са њим обележава се 24. октобра/6. новембра.

Извор: Pravoslavie.ru / сцц.срб

У БРИСТОЛУ

Нова православна заједница

У Великој Британији се оснивају нове православне парохije и заједнице. Недавно је основана још једна британска православна заједница – у Бристоу, под патронатом Светог Кирила Александријског. Божанску Литургију за новоосновану православну заједницу служио је отац Сајмон Смит [Simon Smyth] у Капели Пресвете Богородице у недељу, 4. јануара 2015. године.

Бристолска заједница окупља се у Цркви Светог Петра (храму који припада Цркви Енглеске), на Черч роуду, у Филтону (Бристол), у оквиру које се налази ова предивна капела.

Извор: ОСП / сцц.срб

У ЛУВЕНУ

Патријарх Вартоломеј о обожењу

Од 29. јануара до 1. фебруара 2015. године Његова Свесветост Патријарх Вартоломеј налазио се у посети Белгијској митрополији. Првога дана посете, 29. јануара, Патријарх је на научној конференцији о обожењу/деификацији [Theosis/Deification: Christian Doctrines of Divinization] отвореној тога дана на Римокатоличком универзитету у Лувену одржао предавање на тему „Хришћанско учење о обожењу на Истоку и Западу“. Предавања су на конференцији одржали и бивши Архиепископ кентербериски Роуен Вилијамс, бискуп Јохан Бони из римокатоличке Бискупије Антверпена, професор Мартин Лерд са Универзитета Виљанова, професор Ивана Ноубл са Карловог универзитета у Прагу и професор Џорџ Патисон са Универзитета у Глазгову.

Извор: Васељенска

Патријаршија / сцц.срб

У ЕПАРХИЈИ ДАЛМАТИНСКОЈ
У Сплиту

У Недељу по Богојављењу, Епископ далматински Фотије служио је Св. Арх. Литургију у параклису Св. Саве у Сплиту уз саслужење свештенства Епархије далматинске. У својој беседи Епископ Фотије је говорио о Св. Јовану Крститељу и Св. Сави, указујући на сличности у њиховим житијима, обојицу их назвавши учитељима покајања.

После Литургије полазници православне веронауке при ЦО Сплит извели су мали програм и подељени су пакетићи, дар ЦО Сплит. Потом је за све присутне вернике приређена трпеза љубави у просторијама ове црквене општине.

Извор: Епархија далматинска

У ЕПАРХИЈИ ОСЈЕЧКОПОЉСКОЈ
У Борову

На празник Светог Саве, 27. јануара 2015, у Храму Св. Стефана у Борову служена је Св. Литургија. Пригодну празничну беседу произнео је протојереј Миленко Гребих. По завршетку Литургије, песме посвећене Светом Сави говорили су полазници православне веронауке из ОШ „Борово“.

У Борову насељу

Прослава Савиндана је почела Св. Литургијом коју је у препуном парохијском Храму Св. краља

Саопштење из Канцеларије Светог Архијерејског Синода

С обзиром на то да спомен Преподобног Симеона Мироточивог у 2015. години пада у четвртак Прве недеље Свете Четрдесетнице – 26. фебруара, да спомен Светог Кирила Словенског пада у петак Прве недеље Свете Четрдесетнице – 27. фебруара, и да Сабор Светог Архангела Гаврила ове године пада у Велику среду – 8. априла, Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве својом одлуком умолио је Високопреосвећену и Преосвећену госпoду епархијске Архијереје следеће:

– да се у храмовима посвећеним Преподобном Симеону Мироточивом спомен обележи у Сиропусну недељу, 22. фебруара,

– у храмовима посвећеним Светом Кирилу Словенском његов спомен обележи у Сиропусну суботу, 21. фебруара, и

– у храмовима посвећеним Сабору Светог Архангела Гаврила спомен обележи у други дан Васкрса, односно Васкрсни понедељак, 13. априла.

Истовремено је Свети Архијерејски Синод СПЦ умолио све епархијске архијереје, да преко подручног им свештенства позову верне који обележавају ове свете као своју крсну славу, да ове године исту такође прославе у наведене дане.

Стефана Дечанског служио надлежни парох протојереј-ставрофор Слободан Блажић. Радост овога дана настављена је светосавским декламацијама тридесеторо предшколске и школске деце, који су од општине Стара Пазова даривани поклон-пакетићима. Савиндан је обележен и у три школе на подручју боровонасељске парохије: у ОШ „Синиша Главашевић“, у Струковној школи Вуковар и у Техничкој школи „Никола Тесла“.

У Силашу

У новосаграђеном Храму Св. пророка Илије у Силашу служена је Св. Литургија на Савиндан, а славски колач и жито припремио је овогодишњи кум Драган Трбовић, ученик седмог разреда, заједно са својим родитељима. По завршетку Литургије уследио је светосавски програм, кога је припремио протонамесник Миљен Илић, окупивши децу из Силаша и Палаче.

Извор: eparhija-osjeckopoljskabaranjska.hr

У ЕПАРХИЈИ БИХАЋКО-ПЕТРОВАЧКОЈ
У Ливну

На Св. Литургији у Храму Успења Пресвете Богородице у Ливну окупили су се и стари и млади чланови српске православне заједнице овог града, на празник Светог Саве. Овај

празник је посебно радостан за сву децу која похађају православну веронауку у Ливну. Након Св. Литургије, коју је служио надлежни парох о. Жељко Ђурица, уследило је благосиљање и ломљење славског колача, који је припремила ученица Теодора Ждеро са породицом. У сали парохијског дома најмлађи су уз помоћ Иване Цветковић, ученице 2. разреда гимназије, припремили рецитације. Ученици Давид Ковачић и Стефан Ђурица свирали су на кларинету Химну Светом Сави. Удружење „Огњена Марија Ливанска“ и парохија ливанска их је наградила поклонима. На овај начин смо још једном показали да у својим срцима носимо жар светосавља, и наду за опстанак православља у граду Ливну и Ливанском пољу.

Молитвеним сабрањима и духовним академијама Савиндан је свечано прослављен и обележен и у свим другим парохијама Епархије

НОВИ САД

Предавање „Историографија Холокауста у Југославији“

У оквиру манифестације „Ледена тишина говори“ у Културном центру Новог Сада, Његово Преосвештенство Епископ пакрачко-славонски Г. Јован, одржао је 25. јануара 2015. године, предавање „Историографија Холокауста у Југославији“. У свом излагању Владика Јован појаснио је приступе изучавању Холокауста и његово тематизовање у различитим уметничким формама и медијима у бившој Југославији, али и дао оцену савремених достигнућа српске науке о овој теми. Снимак предавања могуће је послушати на интернет адреси: <https://soundcloud.com/beseda/episkop-jovan-culibrk-predavanje-kcns-2015-01-25>.

Д. Страхинић

бихаћко-петровачке: у Босанском Петровцу, Стројицама, у Копривни и Козици, у Шипову, литургијским сабрањем малог стада Христовог у Бихаћу, у капели Св. жена Мироносица, у Подбрду, у Грацима, као и у Горњем Рибнику.

Извор: Епархија бихаћко-петровачка

У ЦАРСКОМ ГРАДУ

Светосавски празник

Поводом празника Светога Саве првог Архиепископа српскога, Архиепископу Литургију у Цркви Светог Ђорђа у Призрену служио је Епископ рашко-призренски Теодосије уз саслужење свештенства и свештеномонаштва Епархије рашко-призренске. Литургији у Царском граду на Бистрици поред ђака Богословије присуствовало је и педесетак верника међу којима су били: Станко Станић, ректор Бањалучког универзитета, Здравко Витошевић, бивши ректор Приштинског универзитета, као и политички представници Срба са КиМ – Бранимир Стојановић и Владета Костић.

Након Литургије ђаци Призренске богословије, заједно са својим професорима, организовали су свечану светосавску академију.

Извор: <http://www.eparhija-prizren.com>

У МИТРОПОЛИЈИ

АУСТРАЛИЈСКО-НОВОЗЕЛАНДСКОЈ

У Кабрамати

Око стотињак верника у Храму Св. Георгија у Кабрамати литургијски се сабрало у духовном сродству као деца Оца нашег небеског на Са-

виндан. Старешина кабраматског храма протојереј-ставрофор Ђуро Ђурђевић је овом приликом предводио певницу, док је други парох протонамесник Немања Мрђеновић подучавао сада већ бројну групу дечака који помажу у олтару. Отац Силуан је и овом приликом надахнуто беседио.

Куриозитет је да је у Карбамати на Савиндан 2015. Свету Литургију служио протосинђел Силуан (Мракић), саслуживао му је протођакон Петар Мракић, његов рођени брат, њима је прислуживао ипођакон Вељко Мракић, њихов отац, док су Јања, Кристина и Зага Мракић појале за певницом, а први је чаши приступио млађани Андреј Мракић.

Наредне недеље у Кабрамати је пригодним програмом обележена и школска слава. Након Св. Литургије деца Недељне српске школе „Вук Караџић“, која делује при овој парохији, одржала су пригодан светосавски програм у парохијској сали.

Извор: Митрополија

аустралијско-новозеландска

У ЕПАРХИЈИ ЗАПАДНОАМЕРИЧКОЈ
У ФЕНИКСУ

У недељу, 25. јануара 2015, Епископ западноамерички др Максим посетио је српску православну Цр-

кву Св. Саве у Фениксу, Аризона, поводом прославе храмовне славе. Божанску Литургију служио је Епископ Максим уз саслужење о. Лазара Васиљевића, о. Станислава Ђурића, ђакон Зорана Алексића и свештеника домаћина Драгомира Тубе, са многобројним верним народом. Његово Преосвештенство је рукопродукао Мајкла Девића и Јована Тубу у чин чтеца.

Више од шездесеторо деце ЦШ Светог Саве учествовало је у традиционалном годишњем светосавском програму на коме су певали и рецитовали песме. У програму су учествовали и етно група „Брезе“ и фолклорна група „Гаврило Принцип“.

Извор: Зайагноамеричка епархија

У БРИТАНСКО-СКАНДИНАВСКОЈ
ЕПАРХИЈИ

У Бирмингему

У Недељу митара и фарисеја, 1. фебруара 2015, у Храму Св. Великомученика Лазара у Бирмингему прослављен је свечано дан Светог Саве. Свету Литургију служили су о. Милун Костић, дугогодишњи парох лондонски, и о. Ненад Поповић, парох бирмингамски. Након свете службе Божије, преломљен је славски колач који је ове године припремила породица Слободана Ђорђевића из Бирмингема. У наставку је у холу Лазарице организована светосавска академија коју су припремила деца из КУД „Равна гора“. О Светом Сави и дијаспори беседио је о. Милун Костић.

У ФРАЈБУРГУ

Слава парохије

Поводом обележавања славе парохије Светога Саве у Фрајбургу, Епископ средњоевропски Сергије посетио је 1. фебруара 2015. овај

град на југозападу Немачке и началствовао Евхаристијским сабрањем.

Епископу средњоевропском са-служивао је презвитер Јован Гатарић, парох фрајбуршки. После прочитаног Јеванђеља, Владика Сергије је pouчио верни народ о значају празника Светог Саве и његовом подвигу за добро Српске Цркве и народа српског. „Свети Сава је обукао себе у Христа и утемељио Српску Цркву на чврстом камену вјере православне“, истакао је Владика Сергије.

По завршетку Св. Литургије, Владика је благословио славски колач и жито. Уследила је светосавска академија трудом најмлађих парохијана фрајбуршке парохије. Црквена општина Фрајбург је уприличила и трпезу љубави за све присутне.

Извор: Епархија средњоевропска

УАТИНИ

Прослава Савиндана

Уочи празника Савиндана у Цркви Св. Спиридона на Пангратима у центру Атине служена је Св. Литургија. Литургију је служио јеромонах Евсевије, српски монах на постдипломским студијама у Атини. У уторак, 27. јануара 2015, петнаести пут заредом, у Амбасади Републике Србије у Атини прослављен је Савиндан. Ученици Допунске школе у Атини су свечаним рециталом посвећеном животу и делу Светог Саве, од најмлађих до најстаријих, на достојан и свечан начин обележили овај дан. Јеромонах Евсевије је ове године преломио славски колач, а затим се обратио присутнима пригодним говором. Посебне емоције је изазвала Светосавска химна коју су заједнички отпевали сви присутни у свечаној сали Амбасаде РС у Атини. Отправник послова Амбасаде Бранко Лазаревић обратио се присутнима захваливши им на дугогодишњој посвећености у очувању српског језика, културе и традиције.

Свечана приредба је завршена наступом 11 студената Универзитета у Атини.

У ХЕРЦЕГ НОВОМ

Светосавска академија

У херцеговској дворани Парк, 27. јануара 2015, у присуству великог броја вјерника одржана је академија у славу и част Светог Саве. У празничној бесједи Митрополит црногорско-приморски Амфилохије је рекао да је Свети Сава оставио дубоке трагове у бићу народа који живи на територији Црне Горе. Он је подсетио да је Свети Сава за првог зетског Епископа на Превлаци поставио Илариона, једног од својих ученика. „Као што је поставио и на Хуму, отуда Захумско-херцеговачка епархија, као што је поставио и у Будимљи, отуда имамо Будимљанско-никшићку епархију. А из оне са Михољске Превлаке, Зетске епархије, Митрополије, имамо данас Митрополију црногорско-приморску. То су три од дванаест епархија, које је по предању, основао Свети Сава после свога доласка из Никеје, када је постао први Архиепископ српски и када је стигао у Жичу“, рекао је Митрополит Амфилохије.

Митрополит Амфилохије је говорио о савременим одрицањима Светог Саве дијела народа у Црној Гори и њиховој тежњи да вјековни светосавски пут замијене путем у Европску унију. „Нема хљеба од туђина, ако га мукотрпно не зарадиш и њи-

ме нахраниш своју дјецу. То је наука Светог Саве, Светог Петра Цетињског, наука који смо примили још од времена Св. Кирила и Методија. То је оно чиме живимо и то је пут који води у истинско достојанство“, поручио је Митрополит Амфилохије.

Извор: Митрополија црногорско-приморска

У ЕПАРХИЈИ ВРАЊСКОЈ

Прослава Светог Саве

Обележавајући дан Светог Саве у Епархији врањској служене су свете литургије у свим храмовима, којима је присуствовао велики број верника. На дан празника у Саборном храму Св. Тројице у Врању Св. Арх. Литургију су служили Епископи стобијски Давид и врањски Пахомије у присуству великог броја верника, просветних радника и ученика средњих и основних школа. По завршетку Литургије, прелоњени су славски колачи Учитељског факултета и свих средњих и основних школа, што је јединствен пример у целој Србији, као и Одбора „Светосавска недеља 2015“.

Након тога, Епископ Пахомије је поделио пакетиће деци предшколског узраста Вртића „Сунце“ из Врања, које је припремила Фондација „Свети Прохор Пчињски“, које су донирали православни Срби из Мелбурна из Аустралије.

Извор: Епархија врањска

У КОТОРУ

Заједничка прослава

Обиљежавањем Савиндана и Лодама, 27. јануара 2015. почеле су традиционалне Трипунданске свечаности у Котору. У сусрет Трипундану 3. фебруара, Которани православне и римокатоличке вјероисповијести и остали грађани, представници локалне власти, почасни одред Бокељске морнарице и Град-

Михаило Јарчевић, пензионисани пуковник авијације из Београда, овим путем се захваљује протојерејима: Борисаву Симићу и Душану Јовановићу из Хамбурга, из Храма Св. Архангела Михаила, за свесрдну помоћ у решавању породичних проблема и сахране упокојене Михаилове сестре Олге Петровић (1954–2013), као и у решавању административних питања везаних за подизање надгробног споменика. Такође Михаило исказује дивљење богослужбеном раду Српске православне црквене општине Хамбург.

ска музика најприје су, како налаже обичај, обиљежили Савиндан пред Црквом Св. Николе у Старом граду, а потом су пред катедралом тачно у подне саслушали Лоде, похвале свецу—заштитнику града, и испратили подизање заставе Св. Трипуна. Након што је дјечји хор Српског пјевачког друштва „Јединство“ отпјевао Химну Светом Сави, окупљеним грађанима обратио се парох которски протојереј-ставрофор Момчило Кривокапић. „Котор је најбогатији град јер има традицију коју зна да чува. Сваке године апострофирам да је Градска музика деведесетих година имала храбрости да дође пред Цркву Св. Николе и одсвира химну и то је једина градска музика коју ја знам да свира ову химну. Слога је највеће богатство овог града, да се тај дио традиције сачува за сва покољења. Безброј пута сам споменуо да светост и љубав једини могу да споје људе, све остало је деструктивно“, рекао је о. Момчило Кривокапић.

Извор: Миштрополија црногорско-приморска, radiokotor.info

НА РОМАНИЈИ

У славу Светог Саве

Дјеца са Романијске висоравни прославила су празник Светог Саве у манастиру Св. великомученика Георгија. Свету Литургију у мана-

стирском храму служио је настојатељ манастира синђел Андреј Ковачевић, који је причестио дјецу и с њима преломио славски колач. Након пригодног програма и рецитација посвећених Светом Сави, дјеци су подијељени поклон-пакетићи.

Извор: Миштрополија дабробосанска

У КОВИЉУ

Вече посвећено Патријарху Павлу

Тропаром Св. Сави, у извођењу појаца Школе црквеног појања „Свети Јован Дамаскин“, под управом јерођакона Јеротеја, сабрата Светоархангелског манастира у Ковиљу, у понедељак, 26. јануара 2015, почела је свечаност у Матици српској, посвећена 100-годишњици рођења Патријарха српског Павла.

У навечерје празника Савиндана, светосавску беседу су казивали Епископ бачки Иринеј и академик Владета Јеротић. Академик Јеротић је, у оквиру својих сећања, навео примере из живота и дела Патријарха Павла, још док је био Епископ рашко-призренски. Владика бачки Иринеј је истакао да је са тадашњим Епископом рашко-призренским Павлом (потоњим Патријархом српским) одређено време провео у Призрену, где га је Епископ Павле руко-

положио за јерођакона, а потом и за јеромонаха.

„Патријарх Павле је увек био знак препознавања хришћанских и јеванђелских вредности и мерила. Најважније је да тај човек никада није лагао ни Бога, ни себе, ни друге, него је био увек оно што јесте у себи, у души“, нагласио је Архијереј.

Светосавској беседи у Матици српској присуствовали су Епископ сремски Василије, Архимандрит Јован Радосављевић, градоначелник Новог Сада Милош Вучевић, и многобројни Новосађани.

Извор: Епархија бачка

У МАНАСТИРУ БЛАГОВЕШТЕЊЕ

Парастос блаженопочившој мати Михаили

У суботу, 24. јануара 2015, Епископ шумадијски Јован и Митрополит ловчански Гаврил (Бугарска Патријаршија) служили су Св. Заупокојену Литургију блаженопочившој игуманији манастира Благовештење мати Михаили уз саслужење протојереја-ставрофора Драгог Вешковца, старешине Цркве Лазарице у Крушевцу, јеромонаха Серафима, старешине манастира Денковац, пензионисаног протојереја-ставрофора Драгољуба Ракића, протојереја Милана Савића, ђакона Ивана Гашића, јерођакона Иринеја и ђакона Уроша Костића.

Извор: Епархија шумадијска

Протојереј-ставрофор Слободан Ж. Ратковић са Златибора прилаже Правослаљу 1.000 динара у знак захвалности Епископу шумадијском Јовану на додељеном чину ставрофора и ради упознавања својих школских другова са истим.

**Упокојила се у Господу
игуманија манастира Враћевшница**

Мати Евдокија Шутић (1931-2014)

Дана, 29. децембра 2014. године, упокојила се у Господу игуманија манастира Враћевшница, високопреподобна мати Евдокија (Шутић). У навечерје празника Светих српских мученика игумана Пајсија и ђакона Авакума, примивши храну вечног живота и лек бесмртности – Тело и Крв Господа Исуса Христа, предала је душу Господу.

Игуманија Евдокија је рођена 1931. године у селу Паковраћа, од оца Стевана и мајке Јегдине, као 11 дете. Замонашила се 1951. г. и цео монашки живот је провела у манастиру Враћевшница, где се и упокојила. Игуманија је од 1996. године. Трудил се колико је могла око реконструкције конака и манастирских здања. Уз молитву и рад провела је свој монашки живот са сестрама. Након тешке и дуге болести уснула је мирним сном и предала душу Богу на истину.

Дана 31. децембра 2014. г. у манастиру Враћевшница одслужена је Заупокојена Литургија којом је началствовао Преосвећени Владика Јустин уз саслужење многобројног свештенства, монаштва и верног народа. Преосвећени Владика је у беседи дао реч утехе упланим монахињама рекавши

да иако плачемо и тугујемо, то чинимо с вером и надом у Онога „који је једном за свагда приковао на крст све наше страхоте и страдања“ од којих је смрт највећи непријатељ.

Потом се господин Б. Радунковић захвалио игуманији Евдокији у име манастира Враћевшница за све добро које је учинила за манастир и Цркву Христову.

Знамо да нема веће милости за хришћанина него да за свој „последњи“ оброк има храну вечног живота – Св. Причешће, зато можемо са дубоком вером и радосном тугом да осетимо близину рајског насеља њеној души. Нема човека који не греши, а благодат и милост Божија за коју се молимо целог живота, покривају наше грехе и допуњају наше слабости и немоћи. „Много је станова у дому Оца Мојега“ – верујемо да ће се у један од њих уселити душа игуманије Евдокије, која је кроз трпљење и болест, ношењем животног крста испунила монашки завет и Христове заповести.

За њену велику материнску љубав, а за покој њене душе сваког дана је у манастиру Враћевшници и у другим светињама служена заупокојена Св. Литургија. Други дан опела служио је архијерејски намесник Храма Св. Саве на Врачару протојереј Драгомир Убипариповић. У Манастиру Враћевшници, 7. фебруара 2015, четрдесети дан по упокојењу игуманије Евдокије, помен су служили Њ. П. Владика жички Г. Јустин, духовник манастира отац Тимотеј, протојереј Драгомир Убипариповић и бројно свештенство и монаштво Епархије жичке.

Извор: Епархија жичка

На дан Светог Јована Крститеља, 20. јануара 2015. године, дан своје породичне крсне славе, уснуо је у Господу ђакон Ђорђе Вишекруна.

Рођен је на празник Успења Пресвете Богородице – Велику Госпојину, 28. августа 1976. године у Карловцу, у породици протођакона Симе Вишекруне, дугогодишњег секретара Епархије горњокарловачке, као другог дете од мајке Драгице.

По завршеној основној и музичкој школи у родном граду, а по благослову Епископа горњокарловачког Симеона (Злоковића), уз којег је одрастао – уписује се у Богословију Светог Саве у Београду.

Због распада СФРЈ и ратних догађаја, прелази у Богословију Света Три Јерарха у манастиру Крка. Прогоном српског живља и нестанком Републике Српске Крајине, ова богословија се привремено смешта на Дивчибарама, где је Ђорђе исту завршио 1996. године.

Уписује Богословски институт у Београду, који завршава и наставља школовање на Богословском факултету на којем је дипломирао 2010. године. Уз усавршавање на богословским школама, Ђорђе стиче непроцењиво знање и искуство уз свог оца протојереј-ставрофора Симу Вишекруну, пароха новобановачког. Заједно са оцем и братом оснива Црквено пјевачко друштво „Острог“ при Храму Св. Василија Острошког у Новим Бановцима, чији је био омиљени солиста.

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа сремског Господина Василија, бива рукоположен у чин ђакона на празник Света Три Јерарха, 12. фебруара 2006. године у Храму Светог Василија Острошког у Новим Бановцима, руком Епископа банатског Господина Никанора, некадашњег Епископа горњокарловачког.

Од ступања у ђаконски чин, Ђорђе је био дворски ђакон код Епископа сремског Василија све до децембра 2010. године. Затим прелази да ради као вероучитељ у основној школи у Сурчину, а од августа 2011. године бива постављен за вероучитеља у Руми и парохијског ђакона при Саборном храму Силаска Светога Духа на Апостоле у

Уснуо у Господу
Ћакон Ђорђе Вишекруна
(28. 8. 1976 – 20. 1. 2015)

Руми, као и за главног и одговорног уредника Радија „Српски Сион“, званичног гласила Епархије сремске.

Дана 4. септембра 2013. године доживљава изненадни напад праћен губитком свести и од тада започиње борбу за своје здравље. Месец дана након тога му је успостављена дијагноза тешког облика тумора на мозгу и он отпочиње борба за живот. Прву операцију је имао у попразништву празника Преподобне мати Параскеве – Свете Петке, 28. октобра 2013. године, а другу на Бадњи дан, 6. јануара 2014. године.

Кроз своју голготу болести упознаје и саживљава се са једним од највећих светитеља старијег времена – Светим Нектаријем Егинским, којем одлази на поклоњење и молитву за помоћ у својој борби.

Супротно људским очекивањима да се у потпуности излечи од физичке болести, Господ Бог ђакон Вишекруна молитвеним заступништвом Светог Јована Крститеља и Светог Нектарија Егинског ослобађа свега чиме нас овај свет оптерећује, и позива га у саслужење непрестане Литургије у Небеској Цркви, управо на дан када је заједно са својом породицом почињао празновање породичног заштитника Светог Јована Крститеља.

Иза себе је оставио супругу Марију и две ћерчице – трогодишњу Ленку и десетомесечну Нектарију.

Заупокојену Литургију 22. јануара ове године, у Храму Светог Василија Острошког у Новим Бановцима служили су: Архимандрит Доситеј (манастир Гргетег) и Архимандрит Стефан (манастир Велика

Ремета), који су били духовници и исповедници ђакон Вишекруна; крстоносни протојереји: Милан Борота (надлежни парох који га је крстио), Стеван Станковић (духовни отац ђакон Вишекруна), Петар Лукић, Мићо Костић, протојереј Сретен Лазаревић и ђакон Александар Секулић. У наставку Литургије, опело су служили Епископ сремски Господин Василије и Епископ банатски Господин Никанор, уз саслужење преко 150 свештеника и седморице ђакон Вишекруна.

Храм и порта су били недовољни да приме сву родбину, пријатеље, познанике, колеге и поштоваоце који су дошли да испрате земне остатке ђакон Вишекруна. Величанствености овог тужног догађаја допринели су многобројни хорски и соло певачи који су дошли да својим гласовима испрате ђакон Вишекруна, који је више од свега волео да служи Свету Литургију и учествује у хорској духовној музици.

Туга која се код свих увукла у срце због одласка вољене и драге особе, вечитог оптимисте и преданог свештенослужитеља, у чијем су служењу и гласу сви уживали, умањена је духовном радошћу и утешним речима Архимандрита Стефана, који је у својој беседи, између осталог, рекао и то да смо ми као народ, у Небеској Литургији, добили Српског Херувима.

Вјечнаја памјат, приснопамјатне и достоблагене, брате наш Ђорђе!

јереј Душан Вишекруна
 сјарешина Саборног храма Силаска Св. Духа на Ајосџоле у Руми

РУЧНО И ЕЛ. ЗВОЊЕЊЕ – ИСТОЧНО

У Руса, Грка и Светогораца до данас, а код Срба до пада Деспотовине, а од 2007. нано-во, и то: **са програмирањем и са откуцавањем часова и четвртина**

СВЕЖЕ: м. Жича (5 зв.), Копорин (3), Милешева (звон 9 тона); храм у Јовцу (3), Уљми (4) Крагујевцу (5), С. Паланци (3), Салаковцу (2), м. Вратна (2)...

ЧАСОВНИЦИ

– **Обнова старих механичких, од историјског значаја, часовника;**

– **Израда нових, тачних, са самосталним пребацивањем на „зима-лето“ време.**

скуп „ЖЕЛ-МИР“ аутора

САЈТ: zelmir.atspace.com;

szeljko7@gmail.com

065/920 5 851 ; 064/20 80 145

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.rs

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

**За свештенство,
монаштво и
црквене општине**

-15%

www.eparhija.rs

НАРУЦБЕНИЦА

Шифра претплате
(попуњава служба претплате)

**Претплаћујем се
на следеће часописе**
(означите жељени часопис
и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:

ПТТ број и град:

Адреса:

Држава, епархија:

Часопис	Годишња претплата		Начин слања (важи за иностранство)	
	Србија	Иностранство		
<i>Православље</i>	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом	
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом	
<i>Православни мисионар</i>	500 динара	20€	Обичном поштом	
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом	
<i>Теолошки погледи</i>	900 динара	20€	Обичном поштом	
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом	
<i>Гласник СПЦ</i>	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом	
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом	
<i>Светосавско звонце</i>	690 динара	25€	Обичном поштом	
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом	

Наруцбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија